

GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇU (5237 SAYILI TCK M.257)

*The Crime of Official Misconduct
(Turkish Penal Code No. 5237, Article 257)*

Özenç AFACAN*

ÖZ

Bireylerin, kamu görevlilerinin görevlerini hukuka uygun bir şekilde yerine getirdiklerine güven duymaları hukuk devletinin bir gereğidir. Bireylerde oluşan bu güvenin Devlet tarafından korunması şarttır. Görevi kötüye kullanma suçu, kamu görevinin etkin bir şekilde icra edilebilmesi ve bireylerin, kamu görevlilerinin görevlerini hukuka uygun şekilde yerine getirdiklerine güven duyabilmesi için hukuk devletinde son derece elzem bir suç tipidir. Bu nedenle çoğu ülke gibi ülkemizde de kamu görevlilerinin görevlerinin gereklerine aykırı hareket etmeleri veya görevlerinin gereklerini ihmal etmeleri cezai yaptırıma bağlanmıştır. Görevi kötüye kullanma suçu, 5237 sayılı TCK'da mülga 765 sayılı TCK'dan farklı bir şekilde düzenlenmiş ve hukuk dünyamızda yerini almıştır. Görevi kötüye kullanma suçunun oluşması için gerekli olan zarar unsurunun suçun neticesi olarak mı yoksa objektif cezalandırılabilme şartı olarak mı düzenlendiği hususu konuyla ilgili doktrinde tartışılan hususların başında gelmektedir. Bu çalışmamız kapsamında, görevi kötüye kullanma suçuyla suça ilişkin doktrinde ve uygulamada tartışmalı olan konular incelenmiş ve konuyla ilgili görüş ve eleştirilerimize yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Görevi kötüye kullanma, görevi ihmal, kamu görevlisi, görevin gerekleri, gecikme.

Makalenin Kabul Tarihi: 09.04.2024, **Makalenin Kabul Tarihi:** 05.10.2024.

* Avukat, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, e-posta: av.ozencafacan@gmail.com, ORCID: 0009-0008-3314-260X.

ABSTRACT

It is a requirement of the rule of law that individuals should trust that public officials carry out their duties in accordance with the law. This trust must be protected by the State. The crime of official misconduct is an extremely essential type of crime in a constitutional state for the effective execution and maintenance of public duty and for ensuring that public officials perform their duties in accordance with the law. For this reason, public officials who do not act according to the requirements of their duties or neglect the requirements of their duties are subject to criminal sanctions in our country, as in most countries. The crime of official misconduct is regulated in the Turkish Penal Code No. 5237 in a different way than the repealed Penal Code No. 765. The issue of whether damage is an element for the occurrence of the crime or an objective condition of criminality is one of the most argued issues. Within the scope of this study, the issues that are discussed by the doctrine and practitioners have been examined and our opinions and criticisms about them have been included.

Keywords: Official misconduct, neglect of duty, public officer, requirements of duty, delay.

I. GENEL OLARAK

Görevi kötüye kullanma suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) m. 257’de, Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar başlıklı bölüm altında düzenlenmiştir. TCK m.257’ye göre;

“(1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

Görüldüğü üzere, görevi kötüye kullanma suçu kanunda iki fıkra şeklinde düzenlenmiştir. Maddenin ilk fıkrası suçun icrai davranışla işlenen halini cezalandırırken ikinci fıkrası ihmali davranışla işlenen halini cezalandırmaktadır.

TCK m.257’nin ilk hali üç fıkradan oluşmaktayken; 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanun’un 105. maddesi ile üçüncü fıkra ilga edilmiştir. Mülga üçüncü fıkra *“İrtikap suçunu oluşturmadığı takdirde, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”* şeklindeydi ve görevin yapılması için çıkar sağlamayı cezalandırıyordu. Esasen üçüncü fıkra, 765 sayılı mülga TCK’daki *“basit rüşvet”* suçuna karşılık gelmekteydi ve bu suçun görevi kötüye kullanma suçu kapsamında değil, rüşveti cezalandıran 252. madde kapsamında düzenlenmesi gerektiği doktrinde haklı olarak ileri sürülüyordu.¹ Ayrıca üçüncü fıkra uygulamada, icbar suretiyle irtikap suçunu oluşturan fiillerin görevi kötüye kullanma suçu kapsamında nitelendirilerek cezalandırılması gibi sorunlara da yol açıyordu.² Kanunda yapılan değişikliklerin ardından, görevini yapması için çıkar sağlayan kamu

¹ Güneş Okuyucu Ergün. “Görevi Kötüye Kullanma Suçu,” *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, sy.82, (2009): 27.

² Handan Yokuş Sevük, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK M. 257),” *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 23, sy. 39 (Aralık 2018), 259, 1. Dipnot.

görevlisinin artık somut olayın şartlarına göre rüşvet suçundan ya da irtikap suçundan dolayı cezalandırılması mümkün hale gelmiştir.³

Ayrıca 6086 sayılı Kanunla 19.12.2010 tarihinde maddede yer alan “kazanç” kelimeleri “menfaat” olarak değiştirilmiş; maddenin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla kadar” ifadesi “altı aydan iki yıla kadar”, ikinci fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar” ifadesi “üç aydan bir yıla kadar” ve üçüncü fıkrasında yer alan “birinci fıkra hükmüne göre” ifadesi “bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile” şeklinde değiştirilmiştir.

Görevi kötüye kullanma suçunu, “icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu” ve “ihmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu” olarak ikiye ayırarak incelemekte fayda vardır.⁴ Her ne kadar doktrinde olduğu gibi uygulamada da (mülga Kanundan gelen alışkanlıkla) maddenin ilk fıkrasında düzenlenen suç “görevi kötüye kullanma suçu”, ikinci fıkrasında düzenlenen suç “görevi ihmal suçu” olarak isimlendirilse de; kanaatimizce her iki suçun da tek bir başlık altında toplanmış olması, eski kanundaki görevi kötüye kullanma suçu-görevi ihmal suçu ayrımının ortadan kaldırılarak görevi kötüye kullanma suçunun hem icrai davranışla hem de ihmali davranışla işlenebilen bir suç tipi olarak kanun koyucu tarafından yeniden düzenlendiğini göstermektedir.⁵ Bu sebeple çalışmamızda “görevi kötüye kullanma suçu- görevi ihmal suçu” yerine “icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu-ihmali davranışla işlenen görevi kötüye

³ Kanaatimizce, görevin yapılması için çıkar sağlama suçu ile görevi kötüye kullanma suçunun unsurları ve korudukları hukuki menfaatler farklı olduğu için, yapılan kanun değişikliği ile görevin yapılması için çıkar sağlama suçunun görevi kötüye kullanma suçu kapsamından çıkarılması isabetlidir. Nitekim bu değişiklik, suçun mülga Kanunda da “basit rüşvet” olarak, rüşvet suçunun bir şekli halinde düzenlenmiş olması nedeniyle, mülga Kanun döneminde suça ilgili verilen kararlar ile doktrinsel tartışmaların bir kenara bırakılmaması ve hukuk pratiğimizde yeknesaklığın sağlanması bakımından da önem arz etmektedir.

⁴ Ceza hukuku bağlamında fiil; davranış, sonuç ve nedensellik bağından meydana gelmektedir. Davranış, yapma veya yapmama biçiminde ya da diğer bir deyişle hareket ya da ihmali biçiminde ortaya çıkabilir. Davranışın, hem icrai suretle (hareket) hem de ihmali suretle ortaya çıkması mümkün olduğu için incelememiz kapsamında “icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu” ve “ihmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu” tabirleri kullanılmıştır.

⁵ Terminoloji sorunuyla ilgili tartışmalar ve katıldığımız bu yöndeki görüş için bkz. Hasan Tahsin Gökcan, *Görevi Kötüye Kullanma, Zimmet, Banka Zimmeti, İrtikap, Rüşvet Suçları ve Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar (5237 sayılı TCK m. 247-266)*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008), 56-58.

kullanma suçu” şeklinde terminolojik bir ayrıma gidilmiştir. Kanaatimizce kullandığımız bu terminoloji, kanunun lafzına ve kanun koyucunun iradesine de daha uygun düşmektedir.⁶

İcrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçuyla ihmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu pek çok bakımdan birbiriyle benzerlik göstermektedir. Bu sebeple çalışmamızda, tekrara düşmekten kaçınmak maksadıyla, maddi unsurların incelendiği bölümde öncelikle icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun fiiline, devamında da ihmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun fiiline yer verilmiştir. Bu hususlar dışındaki bilgi ve değerlendirmeler ise her iki suçu da kapsar şekilde verilmiş, iki suç tipi arasındaki farklılıklara ilgili bölümlerde temas edilmiştir. Yeri gelmişken belirtmemiz gerekir ki, bu makale kapsamında görevinin gereklerine aykırı hareket eden veya görevinin gereklerini yerine getirmekte ihmal ya da gecikme gösteren kamu görevlilerinin cezai sorumlulukları incelenmekte olup kamu görevlilerinin ilgili fiillerinden hukuki ve idari sorumlulukları çalışmamızın kapsamını aşacağından kapsam dışında bırakılmıştır.

II. MÜLGA 765 SAYILI TCK'DAKİ DÜZENLEME

Görevi kötüye kullanma suçu, 765 sayılı TCK m. 228'de düzenlenen “*kişilere karşı keyfi ve sert muamele*”, m. 230'da düzenlenen “*görevi ihmal*”, m. 240'da düzenlenen “*görevi kötüye kullanma*” ve m.212/1'de düzenlenen “*basit rüşvet*” suçlarının 5237 sayılı TCK'da tek bir maddede düzenlenmesi suretiyle meydana getirilmiştir⁷ (*yukarıda bahsettiğimiz üzere, kanun değişikliğiyle basit rüşvet suçu 2012 yılında madde metninden çıkarılmıştır*). Bu düzenlemeyle birlikte, mülga Kanun zamanında yapılan keyfi muamele, görevi kötüye kullanma ve görevi ihmal ayrımlarından vazgeçilmiştir. Buna rağmen madde başlığının yalnızca görevi kötüye kullanma suçunu kapsar nitelikte düzenlenmiş olması eleştiriye açıktır.⁸ Ayrıca görevi kötüye kullanma suçu, 765 sayılı TCK'da sırf hareket suçu olarak düzenlenmekteyken⁹, 5237 sayılı TCK'da zarar suçu olarak

⁶ Bkz. 5237 sayılı TCK m.257 gerekçesi.

⁷ Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 1-2.

⁸ Hamide Zafer, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK m. 257),” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 25, sy.2, (Aralık 2019): 1560.

⁹ Zafer, “Görevi Kötüye Kullanma,” 1560.

düzenlenmiştir.¹⁰ Kanaatimizce suçun zarar suçu olarak düzenlenmesi, ceza hukukunun genel prensiplerine ve suçla korunan hukuki menfaate daha uygun düştüğü için isabetli olmuştur.

III. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ MENFAAT

Suçla korunan hukuki menfaatin kapsamlı bir şekilde ortaya konulması, suçun yorumlanmasında ortaya çıkacak sorunların doğru bir şekilde çözülebilmesi için oldukça önemlidir. Zira suçla korunan hukuki menfaat, o suç tipiyle ilgili ortaya çıkan tartışmalarda yol gösterici niteliktedir. Dolayısıyla görevi kötüye kullanma suçuyla korunan hukuki menfaatin ortaya konulması, suçun temel mantığını anlamak ve suçla ilgili ortaya çıkan sorunları doğru bir şekilde yorumlayabilmek açısından oldukça önem arz etmektedir.

Görevi kötüye kullanma suçu, TCK'da "*Kamu İdaresinin İşleyişine ve Güvenilirliğine Karşı Suçlar*" başlıklı bölüm altında düzenlendiği için, bu suçla korunan hukuki menfaatin genel olarak kamu idaresinin işleyişine karşı toplumda duyulan güven olduğunu söylemek mümkündür. Kanun koyucu madde gerekçesinde, görevi kötüye kullanma suçuyla korunan hukuki menfaatin; toplumda, kamu faaliyetlerinin gerek eşitlik gerek liyakat açısından adalet ilkelerine uygun yürütüldüğü hususunda hâkim olan güvenin, inancın sarsılmaması olduğunu belirtmiştir.¹¹ Bu suçla birlikte, kamu görevlilerinin, görevlerinin gereklerine uygun davranmalarının sağlanmasının ve kamu idaresinin disiplinli bir şekilde işleminin

¹⁰ Nevzat Toroslu ve Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, (Ankara: Savaş Kitabevi, 2021), 320-321; Mahmut Koca ve İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 1022; Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem ve Rifat Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 1106 vd; Kamu görevlisi tarafından görevin gereklerine aykırı davranılmasıyla devletin itibarı, saygınlığı ve güvenirliliği zarar gördüğü için; zararın aranmasıyla hukuk devleti ilkesinin korunmadığı şeklindeki katılmadığımız görüş için bkz. Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, (Ankara: Yetkin Yayınları, 2005), 523.

¹¹ Anglo-Amerikan hukuk sisteminde kamu görevlisine duyulan güvenin sarsılması suçun unsuru olarak değerlendirilmektedir ve bu hususun belirlenmesine ilişkin içtihat yoluyla birtakım kıstaslar belirlenmiştir. Bkz. Zia Akhtar, "Misfeasance, Criminal Negligence, and Official Liability," *Tort Trial & Insurance Practice Law Journal* 55, sy. 3 (2020): 536-537. Bu kıstaslar kamu görevlisinin sorumlulukları, sorumlulukların yerine getirilmemesinin önem derecesi, kamu görevlisinin kastı, hizmetin önem derecesi ve davranış neticesinde meydana gelen sonuçlar olarak sayılabilir.

amaçlandığı da söylenebilir.¹² Ayrıca, kamunun zarara uğramaması, kişilerin mağduriyetine sebep olunmaması ve kişilere haksız menfaat temin edilmemesi hususları da suçla korunan hukuki menfaat kapsamındadır.¹³

Görevi kötüye kullanma suçunun, mülga TCK'dan farklı olarak, zarar suçu şeklinde düzenlenmiş olması sebebiyle, suçla korunan hukuki menfaatin kapsamının da genişletildiği ileri sürülebilir. Zira suçun zarar suçu olarak düzenlenmesinin ardından kişilerin mağduriyetine sebep olmama, kamu zararına sebep olmama ve kişilere haksız menfaat sağlamama hususları da suçla korunan hukuki menfaatin kapsamına dahil edilmiştir.¹⁴

IV. FAİL

Görevi kötüye kullanma suçu özgü suçtur.¹⁵ Kanuni tanımına göre ancak belli özelliklere sahip olanlar tarafından işlenebilen suçlara doktrinde “özgü suçlar” denilmektedir.¹⁶ Özgü suçlar da “gerçek özgü suçlar” ve “görünüşte özgü suçlar” olarak ikiye ayrılmaktadır. Gerçek özgü suçlar, faillik sıfatını taşımayan kişilerin hiçbir şekilde fail olmasının mümkün olmadığı suçlarken; görünüşte özgü suçlar, kural olarak herkes tarafından işlenebilmekle birlikte nitelikli halleri ancak özel faillik vasfını taşıyan kişiler tarafından işlenebilen suçlardır.¹⁷ Bu kapsamda TCK m.257'nin lafzına bakıldığında, fail olarak sadece kamu görevlisinden bahsedilmesi nedeniyle, görevi kötüye kullanma suçunun “gerçek özgü suç” kategorisi

¹² Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 2.; Yokuş Sevik, “Görevi Kötüye Kullanma,” 261-262.

¹³ Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1102; Zafer, “Görevi Kötüye Kullanma,” 1560-1561; Yokuş Sevik, “Görevi Kötüye Kullanma,” 262. Ek olarak, görevi kötüye kullanma suçu, rüşvet gibi suçlara nazaran görece ispat kolaylığı sağladığından, Hong Kong gibi bazı ülkelerde yolsuzlukla mücadele için etkili bir araç olarak da kullanılmaktadır. Konuyla ilgili bkz. Wynne Mok, Valerie Fung ve Catherine Leung, “Hong Kong: Revisiting the Offence of Misconduct in Public Office,” *In Business Ethics and AntiCorruption:Asia Pacific Insights, Norton Rose Fulbright*, sy. 8 (Ocak 2016): 14 vd.

¹⁴ Görevi kötüye kullanma suçunun maddi konusunun ise; kamu görevinin düzenli, etkili ve dürüst bir şekilde yerine getirilmesinde devlete ait olan menfaat olduğu doktrinde ifade edilmektedir. Bu yönde bkz. Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 2.

¹⁵ Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 323; Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1102-1103; İlhan Üzülmöz, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK M. 257),” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 16*, sy. 1 (Ocak 2012): 194 vd.

¹⁶ Mahmut Koca ve İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 114-116.

¹⁷ Koca ve Üzülmöz, *Genel Hükümler*, 115.

altında mütalaa edilmesi gerektiğini söylemek mümkündür. Dolayısıyla ancak kamu görevlisi olanlar, özel kanunları gereği kamu görevlisi sayılanlar ya da kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı düzenlenenler görevi kötüye kullanma suçundan fail olarak cezalandırılabilirler.¹⁸ Kamu görevlisi olmayanların ya da özel kanunlarında kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı düzenlenmeyenlerin, görevi kötüye kullanma suçundan fail olarak cezalandırılmaları mümkün değildir. Ancak aşağıda iştirake ilişkin kısımda inceleyeceğimiz üzere, suçun işlenmesine iştirak eden bu kişilerin azmettiren ya da yardım eden olarak cezalandırılmalarının önünde hukuken bir engel bulunmamaktadır.

Görevi kötüye kullanma suçu yalnızca kamu görevlileri tarafından işlenebilen bir suç olduğuna göre, kimlerin kamu görevlisi sayıldığına ya da kamu görevlisi gibi cezalandırılacaklarının belirlenmesi, görevi kötüye kullanma suçunun failinin belirlenmesi bakımından önem arz etmektedir. Kamu görevlisi, sınırları çok geniş olan bir kavramdır ve konunun anayasa hukuku bakımından, idare hukuku bakımından ve ceza hukuku bakımından ele alınıp tartışılması mümkündür. Ancak böyle bir inceleme, çalışmamızın sınırlarını oldukça aşacağı için, burada yalnızca ceza hukuku bakımından kamu görevlisi hakkında bazı genel nitelikte açıklamalara ve konuyla ilgili eleştirilerimize yer verilecektir.

TCK m.6/1-c’de kamu görevlisi tanımlanmaktadır. TCK m. 6/1-c’ye göre “*Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*” anlaşılmaktadır.

Kamu görevlisi sayılmak için kanunda aranan tek ölçüt, herhangi bir suretle kamusal faaliyete katılmaktır. Bu sebeple belirtmek gerekir ki, 765 sayılı TCK m.279’daki memur ve amme hizmetiyle muvazzaf kişiler ayrımı 5237 sayılı TCK ile ortadan kaldırılmıştır.¹⁹ Dolayısıyla kanundaki tanıma

¹⁸ Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 3-6; Zafer, “Görevi Kötüye Kullanma,” 1561-1565.

¹⁹ 765 sayılı TCK döneminde amme vazifesi görenlerin memur oldukları, amme hizmeti görenlerin ise amme hizmetiyle muvazzaf olan kimseler oldukları şeklinde bir ayrım mevcuttu. Mülga TCK kapsamında memurların, kamu görevlisi sıfatının özgü suç olarak düzenlendiği suçlardan fail ya da mağdur olabilecekleri ancak bu suçlar yönünden amme hizmeti gören kişilerin faillik ya da mağdurluk sıfatlarının bulunmadığı kabul edilmekteydi. Aradaki fark; genel olarak amme vazifesi görenlerin devletin müeyyide koyup cebir uygulayabilen, bireyler üstünde zorlayıcı irade gösterebilen sahasında faaliyet gösterebilmelerine; ancak amme hizmeti görenlerin devletin bu zorlayıcı gücünden

uygun düşen herkesin ceza hukuku kapsamında kamu görevlisi sıfatına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Elbette ki, kamusal faaliyete katılmak şartıyla, idarenin memur ve işçileri kamu görevlisi olarak nitelendirilebilirler. Özel mevzuatlarında kamu görevlisi sayıldıkları ya da kamu görevlisi olarak cezalandırılacakları düzenlenen kişilerin de bu suçun faili olabilecekleri açıktır.²⁰ Fakat TCK'daki tanım gereği, özel mevzuatlarında kamu görevlisi olarak cezalandırılacakları düzenlenmese dahi, kamusal faaliyete katılan herkesin bu suçun faili olarak cezalandırılmaları mümkündür.

İdareyle arasında idare hukukunun genel esaslarına göre memuriyet ilişkisi kurulan kişilerin ya da mevzuatlarında kamu görevlisi olarak kabul edilecekleri belirtilen kişilerin görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırılmalarında uygulamada pek bir soruna rastlanmamaktadır. Sorun, özellikle avukatlar gibi kamu görevlisi sıfatına sahip olup olmamaları bakımından “gri alanda” bulunanlar ve kamusal faaliyete bir şekilde katılmakla birlikte kamu görevlisi olarak cezalandırılmalarında hukuki menfaat bulunmayanlar bakımından²¹ kendini göstermektedir. Örnek olarak Yargıtay; avukatların kamu görevlisi olarak cezalandırılıp cezalandırılmayacağına somut olay bakımından incelenmesi gerektiğini, avukatın 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m.35'te sayılan ve sadece avukatlara özgülenen işler gibi kamu hukuku ilişkisinin ağır bastığı işler bakımından kamu görevlisi olarak cezalandırılabilceğini ancak müvekkiliyle arasındaki vekalet ilişkisinden doğan işler bakımından kamu görevlisi olarak

yoksun olmalarına dayanmaktaydı. Amme vazifesi gören memurların devletin hukuki faaliyet alanına giren, yapmakla yükümlü olduğu faaliyetleri yerine getirdikleri; buna karşılık amme hizmeti görenlerin devletin sosyal sahadaki diğer kişilerce de ifa edilebilecek faaliyetleri yerine getirdikleri kabul edilirdi. Detaylı bilgi için bkz. Sahir Erman, “Ceza Takibat ve Tatbikatında Memur,” *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi* 2, sy. 3, (1947): 242-248.

²⁰ Örnek olarak 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu m.62/3 gösterilebilir. Maddeye göre kooperatif yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılırlar. 5580 sayılı Kanun gereğince kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin, görevleri sırasında suç işlemeleri veya görevleri nedeniyle kendilerine karşı işlenen suçlardan dolayı 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanması ve ceza kovuşturması bakımından kamu görevlisi sayılacakları şeklindeki düzenleme de bir başka örnek olarak verilebilir.

²¹ Gerçekten de kamu görevlisi kavramının sınırlarının bu kadar geniş düzenlenmiş olması sebebiyle taksiciler, dolmuş şoförleri gibi kamusal faaliyete katılan ancak kamu görevlisi olarak cezalandırılmalarında hukuki menfaat bulunmayan kimselerin dahi kamu görevlisi olarak cezalandırılmaları mümkün hale getirilmiştir.

cezalandırılmayacağını içtihat etmiştir.²² Yargıtay'ın bu içtihadı uyarınca, avukatların ancak yukarıda sayılan durumlarda görevi kötüye kullanma suçunun faili olarak değerlendirilebileceğini söylemek mümkündür.

Kanaatimizce TCK'da yer verilen kamu görevlisi tanımı oldukça belirsizdir. TCK m.6'nın gerekçesinden; kamu görevlisi sıfatının belirlenmesinde aranacak yegane ölçütün, kişinin gördüğü işin "kamusal faaliyet" niteliğinde olup olmadığının tespit edilmesi olduğu anlaşılmaktadır. Gerekçeye göre "Bilindiği üzere, kamusal faaliyet, Anayasa ve kanunlarda belirlenmiş olan usullere göre verilmiş olan bir siyasal kararlar, bir hizmetin kamu adına yürütülmesi" olarak tanımlanmıştır. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, "kamusal faaliyet" kavramı Türk Hukukunda sıkça kullanılan ve sınırları belirlenmiş bir kavram değildir.²³ Doktrinde, suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile suç ve ceza içeren hükümlerin geniş yorumlanması yasağı birlikte değerlendirildiğinde; doğrudan suç ve ceza içermese de kişilerin cezai sorumluluklarını genişletmesi sebebiyle kamusal faaliyet ifadesinin dar yorumlanması gerektiği ifade edilmektedir.²⁴ ²⁵ Gerçekten de aksi kabul halinde bireylerin cezai sorumluluklarının öngörülemez bir şekilde genişletilmiş olacağını iddia etmek mümkündür.²⁶ Kamusal faaliyet kavramının dar yorumlanmayacak olması durumunda, kamu görevlisi

²² İlgili karar için bkz. Y.C.G.K., E. 2021/43, K. 2021/287, 17.06.2021 (<https://kazanci.com.tr>). Kararla ilgili detaylı bilgi için bkz. Osman Gazi Ünal, "Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun, E.2021/43, K.2021/287 Sayılı Ve 17.06.2021 Tarihli Kararının Değerlendirilmesi: Avukatın Kamu Görevlisi Olarak Görülmesi Meselesi Üzerine Bir İnceleme," *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Karar İncelemeleri Dergisi 1*, sy. 1-2 Haziran-Aralık 2022 (Şubat 2023): 2022.

²³ Güneş Okuyucu Ergün, *Türk Ceza Kanununda Zimmet Suçu*, (Ankara: Çakmak Yayınevi, 2008), 35 vd.

²⁴ Okuyucu Ergün, *Zimmet*, 35-40.

²⁵ Ancak belirtmek gerekir ki, kamusal faaliyet kavramının dar yorumlanması gerekliliği, kamusal faaliyete katılıp görevi kötüye kullanan kamu görevlilerinin cezasız bırakılmaları sonucunu da doğurmamalıdır. Bu sebeple, kanaatimizce kamusal faaliyet gördükleri açık olan özel hastane çalışanı doktorların, kamu görevlisi sıfatına sahip olmadıkları şeklindeki Yargıtay içtihadına katılmamaktayız. İlgili içtihat için bkz. Y. 15. CD, E. 2017/14316, K. 2017/7499, 14.3.2017 (<https://kazanci.com.tr>). Konuyla ilgili eleştirilerimiz, kamusal faaliyet kavramının dar yorumlanması gerekliliğine ilişkindir. Bu sebeple kanaatimizce özel hastane çalışanı doktorların gördükleri hizmetin kamusal faaliyet olup olmadığı hususu somut olay özelinde değerlendirilmeli ve kamusal faaliyet niteliğindeki hizmetleri bakımından kamu görevlisi olarak görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırılmalıdırlar.

²⁶ Kamu görevlisi ve kamusal faaliyet kavramlarının sınırlarının belirsizliğiyle ilgili haklı eleştiriler için bkz. Rıfat Murat Önok, "Uluslararası Boyutuyla İşkence Suçu," (Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2005), 384 vd.

sayılan kişilerin listesi uzayıp gidecek, hatta belki de toplumun yarısı kamu görevlisi sayılıp buna göre cezalandırılabilir. Bu durumun, kamu görevlisi sıfatına sahip olmanın özgü suç ya da nitelikli hal olarak düzenlenmesinin arkasında yatan mantığa ters olduğunu kabul etmek gerekir.²⁷ Ayrıca bu durumda, kimlerin kamu görevlisi olarak cezalandırılacağı belirlenmesi hususu yargının eline bırakılmış olacaktır.²⁸ Lakin özel faillik sıfatı, düzenlendiği suçların (ve bu çalışma kapsamında görevi kötüye kullanma suçunun) maddi unsurlarından birisidir. Suçun maddi unsurlarından birini belirleme hususunda yargıya dolaylı da olsa yetki vermek hukuki belirlilik ve hukuki öngörülebilirlik ilkelerine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

V. MAĞDUR

Görevi kötüye kullanma suçunun mağduruyla ilgili doktrinde çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Aslında görevi kötüye kullanma suçunun mağduruyla ilgili mevcut tartışmalar, TCK'nın "Kamu İdaresinin İşleyişine ve Güvenilirliğine Karşı Suçlar" bölümündeki suçlar ve genel olarak devlete ait bir menfaatin ihlal edildiği bütün suçlar bakımından yapılan tartışmaların bir yansımasıdır. Esasen sorun, tüzel kişilerin ve devletin bir suçun mağduru olup olamayacağı noktasında toplanmaktadır.

Doktrinde bir görüşe göre mağdur ancak gerçek kişi olabilir.²⁹ Tüzel kişiler bir suçun işlenmesi dolayısıyla zarar görmüş olsalar dahi mağdur

²⁷ Okuyucu Ergün, *Zimmet*, 9 vd.

²⁸ Yargıtay'ın, şirket çalışanın maaş kesintisi yapmaması durumunda kamu görevlisi kabul edilemeyeceği yönündeki kararına ve kanunu dar yorumlama eğilimi gösterdiği benzer kararlarına katılmaktayız. Karar için bkz. Y. 5. CD, E. 2017/1400, K. 2017/1864, 3.5.2017 (<https://kazanci.com.tr>). Yargıtay, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından şirkete yazılan müzekkereye zamanında cevap vermeyen şirket çalışanın sorumluluğunu, kamu görevlisi olmaması nedeniyle görevi kötüye kullanma suçundan değil 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 32. maddesinde düzenlenen emre aykırı davranış yönünden belirlemiştir. Bkz. Y. 5. CD, E. 2014/10258, K. 2018/197, 16.1.2018 (<https://kazanci.com.tr>). Kararda karşıoy mevcuttur. Kanaatimizce burada da sorun kamu görevlisi tanımının belirsizliğinden kaynaklanmaktadır. Alıntıladığımız ve benzer nitelikteki kararlar, kamu görevlisi sıfatının kapsamının uygulamada ne kadar belirsizliğe yol açabileceğini göstermektedir.

²⁹ İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012), 208-211; Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen ve Ahmet Caner Yenidünya, *5237 Sayılı Yeni TCK'ya Göre Hazırlanmış Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2006), 473-475; Koca ve Üzülmöz, *Genel Hükümler*, 110-111.

olamazlar, ancak suçtan zarar gören olarak kabul edilebilirler. Bu görüşe göre, 765 sayılı TCK'dan farklı olarak, görevi kötüye kullanma suçunun mağduru toplumu oluşturan herkeştir.³⁰ Suçun işlenmesiyle mağdur olan gerçek kişiler varsa bu kişiler de suçun özel olarak mağdurdurlar. Suçun işlenmesiyle kamu kurum ve kuruluşları zarara uğratılmışlarsa, zarara uğrayan kamu kurum ve kuruluşları suçtan zarar gören olarak kabul edilirler.³¹

Doktrindeki aksi görüşe göre tüzel kişiler de suçun mağduru olabilirler. Bu görüşe göre görevi kötüye kullanma suçunun mağduru devlettir.³² Bu görüş kaynağını, suçun hukuki konusunun kamusal görevlerin düzenli bir şekilde yerine getirilmesinde devletin menfaati olması gerekçesine dayandırmaktadır.³³

Tüzel kişilerin ve bu kapsamda devletin suçun mağduru olamayacağı yönündeki görüş, ancak gerçek kişilerin hak süjesi olabileceğini kabul etmektedir. Ancak kanaatimizce, hukuken korunan menfaatleri olduğu için, hukuk düzeni tarafından korunan bu menfaatleri bakımından devletin de hak sahibi olarak kabul edilmesi bir zorunluluktur.³⁴ Nitekim kanun koyucu da görevi kötüye kullanma suçunu “Millete ve Devlete Karşı Suçlar” başlığı altında düzenleyerek suçun mağduru devlet olarak kabul etmiştir.³⁵ Açıklanan sebeplerle; görevi kötüye kullanma suçunun mağdurunun Devlet olduğunu, zarara uğrayan kamu kurum ve kuruluşunun özel olarak mağdur olduğunu, suçun işlenmesiyle mağduriyete uğrayan gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerinin ise suçtan zarar gören olduğunu düşünmekteyiz.

³⁰ Bu görüş ve 765 sayılı mülga TCK'da görevi kötüye kullanma suçunun doğrudan mağdurunun kamu idaresi, dolaylı mağdurunun devlet veya diğer kamu kuruluşları olduğu görüşü için bkz. Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Cilt VI*, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2010), 7237.

³¹ Üzülmüş, “Görevi Kötüye Kullanma,” 195-196.

³² Zafer, “Görevi Kötüye Kullanma,” 1565.

³³ Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 2-3.

³⁴ Katıldığımız bu görüş için bkz. Zafer, “Görevi Kötüye Kullanma,” 1565, 22. Dipnot.

³⁵ Kamu İdaresinin İşleyişine ve Güvenilirliğine Karşı Suçlar bölümü altındaki suçların mağdurunun devlet olduğuna ilişkin görüş için bkz. Tuğrul Katoğlu, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları,” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 61, sy. 2 (Haziran 2012): 676 vd.

VI. SUÇUN UNSURLARI

A. Maddi Unsur

1) Fiil

a) İcrai Davranışla İşlenen Görevi Kötüye Kullanma Suçu

i. Kamu Görevlisinin Yaptığı İşin Görevi İle İlgili Olması

Görevi kötüye kullanma suçundan söz edebilmek için her şeyden önce, kamu görevlisinin yerine getirmekle yükümlü olduğu bir görevin bulunması gerekmektedir.³⁶ Zira kamu görevlisinin görevin gereklerine aykırı hareket ettiğinden bahsedebilmek için, kamu görevlisine usulüne uygun bir şekilde tevdi edilen bir görevin varlığı şarttır.³⁷ Dolayısıyla kamu görevlisinin yerine getirmekle yükümlü olduğu bir görevin bulunmaması durumunda, görevi kötüye kullanma suçunun oluştuğundan söz etmek mümkün olmayacaktır.³⁸

Görevi kötüye kullanma suçu kapsamında görev, idare hukukunun genel esaslarına göre belirlenecektir.³⁹ Görevi kötüye kullanma suçu kapsamında görevin belirlenmesi, zorunlu olarak idare hukuku kurallarının yorumlanmasını gerektirmektedir. Görev, idarenin düzenleyici işlemlerinden kaynaklanmış olabileceği gibi bir emirden de kaynaklanmış olabilir.⁴⁰ Bu kapsamda görevin belirlenmesinde, görevi düzenleyen kanun, yönetmelik gibi düzenleyici işlemler dikkate alınacağı gibi göreve ilişkin verilen amirin emri de dikkate alınacaktır. Her iki ihtimalde de görevi doğuran işlem veya eylemin usulüne uygun bir şekilde tesis edilmiş olması gerekmektedir. Usulüne uygun bir şekilde ihdas edilmeyen bir işlemin veya eylemin hukuk dünyasında sonuç doğurmasını beklemek mümkün değildir.

Doktrinde; kanun, yönetmelik gibi düzenleyici işlemler ile amirin emri gibi birel işlemlerin yanı sıra, görevin kapsamının idarenin örfi kurallarına göre de belirlenebileceği şeklinde bir görüş ileri sürülmektedir.⁴¹

³⁶ Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 7.

³⁷ Y. 5. CD, E. 2017/1475, K. 2018/9740, 20.12.2018 (<https://kazanci.com.tr>) ; ayrıca bkz. YCGK, E. 2012/4-425, K. 2013/67, 26.2.2013. kararı aktaran Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma," 1566.

³⁸ Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7239.

³⁹ Üzülmüş, "Görevi Kötüye Kullanma," 197.

⁴⁰ Koca ve Üzülmüş, *Özel Hükümler*, 1018; Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma," 1566; Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 9.

⁴¹ Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma," 1566-1567; Yokuş Sevük, "Görevi Kötüye Kullanma," 271.

Kanaatimizce idarenin örfi kurallarının da (idari geleneklerin) görevi kötüye kullanma suçunu oluşturmaya elverişli olduğunun kabulü halinde failin cezai sorumluluğu öngörülemez bir şekilde genişlemeye müsaittir. Dolayısıyla idarenin örfi kurallarının gereklerine (ve genel olarak idare hukukunun yazılı olmayan kurallarına) kasten aykırılık halinde, görevin sınırlarının belirlenmesi amacıyla, somut olay özelinde sıkı bir araştırma yapılmalıdır. Bu kapsamda failin söz konusu örfi kuralları bilip bilmediği, görev yaptığı kurumda bu kuralların uygulamasının ne ölçüde olduğu, bu kuralların idare hukukunun genel prensiplerine ve mevzuatın geri kalanına ne ölçüde uygun düştüğü gibi hususların somut olay özelinde incelenmesi kanaatimizce uygun olacaktır.

Görevi kötüye kullanma suçunda, kamu görevlisinin görevine ilişkin hususlara aykırılıklar cezalandırılmaktadır. Dolayısıyla kamu görevlisinin, görevine ilişkin olmayan hususlara aykırı davranması halinde bu suçun oluşacağından söz etmek mümkün değildir. Bu ihtimalde TCK m. 262’de düzenlenen kamu görevinin usulsüz olarak üstlenilmesi suçu ya da kabahat neviden haksızlıkların oluşabileceği söylenebilir.⁴²

Doktrinde “görevin” çok çeşitli şekillerde belirlenebilmesi nedeniyle, görevi kötüye kullanma suçunun “açık ceza normu” niteliğinde olduğu ileri sürülmektedir.⁴³ Açık ceza normu kavramı, genel olarak cezaların kanuniliği ilkesine uyan ancak suçların kanuniliği ilkesine uymayan ceza normları için kullanılmaktadır.⁴⁴ Açık ceza normu niteliğindeki ceza normlarında, suçla bağlanan cezai yaptırım kanunda açıkça düzenlenmemekte ancak hangi fiillerin suç teşkil edeceği kanunda açıkça düzenlenmemektedir. Bu tür ceza normlarında kanun koyucu, çerçeve norm çıkarmak suretiyle suçun genel özelliklerini belirlemekte ancak hangi fiillerin suçla vücut vereceklerini idareye bırakmaktadır. Kanaatimizce, görevin kapsamı ifadesi oldukça geniş yorumlanmaya müsait olduğu ve maddenin bu haliyle kavramın sınırlarını çizmek zor olduğu için düzenleme açık ceza normu niteliğindedir. Görev kavramının sınırlarını kanunla belirlemek mümkün olmasa da; görev kavramının sınırlarının belirsiz olması (özellikle idarenin örfi kurallarının dahi görev kapsamında düşünülebilmesi) ve görevin belirlenmesinde idareye

⁴² Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 7-8; Koca ve Üzülmüş, *Özel Hükümler*, 1017-1018.

⁴³ Bahsedilen görüş için bkz. Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 9-10.

⁴⁴ Konu hakkında genel olarak ve açık ceza normu örneği olan TCK m.195 ile ilgili bir değerlendirme için bkz. Zeki Hafızoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (Ankara: US-A Yayıncılık, 2016), 19-21.

takdir yetkisi tanınması kanaatimizce “suçların kanuniliği ilkesini” ihlal eder niteliktedir.

ii. Kamu Görevlisinin Görevin Gereklere Aykırı Hareket Etmesi

İcrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçundan söz edebilmek için, görevin gereklere aykırılık teşkil eden davranışın *icrai nitelikte bir davranış* olması zorunludur.⁴⁵ İcrai nitelikte bir davranıştan anlaşılması gereken, insan vücudundan aktif bir eylemle sadır olup kanun koyucunun güttüğü suç siyaseti nedeniyle cezai yaptırıma bağladığı her türlü davranıştır.⁴⁶ Suç, görevin gereklere aykırılık teşkil eden her türlü davranışla işlenebileceği için serbest hareketli bir suçtur.⁴⁷ Görevin gereklere aykırılık teşkil eden davranışlara doktrinde şu hususlar örnek olarak gösterilmiştir:

- Herhangi bir şekilde kanuni yetkinin aşılması,
- Kanunun tesis ettiği usul ve şekle uyulmaması,
- Takdir yetkisi mevcutsa bu yetkinin tanındığı amaca aykırı kullanılması,
- Yargı kararlarına uyulmaması,
- Görevin gerektirdiği ön koşullar mevcutsa bu ön koşullara uyulmaması,
- Görevle ilgili hukuka uygun bir şekilde verilen emirlere uyulmaması veya emrin keyfi bir biçimde yerine getirilmemesi.⁴⁸

Yukarıda sayılanlar dışında Yargıtay uygulamasından çok çeşitli örnekler vermek mümkündür. Belediye evlendirme memurunun şartları oluşmadan evliliğin tescilini sağlaması⁴⁹, yeşil alan olarak ayrılan bölgeye konut yapılması⁵⁰, memurun kimlik kontrolü yapmadan parayı yanlış kişiye teslim etmesi⁵¹, doktorun adli tıp kurumu raporuna aykırı olarak ölüm

⁴⁵ Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1016-1019.

⁴⁶ Nevzat Toroslu ve Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, (Ankara: Savaş Kitabevi, 2021), 137 vd.; Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1016.

⁴⁷ Zafer, “Görevi Kötüye Kullanma,” 1567; Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1018; Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 10.

⁴⁸ Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7243; Yokuş Sevik, “Görevi Kötüye Kullanma,” 271.

⁴⁹ Y. 5. CD, E. 2014/1042, K. 2016/2778, 16.3.2016 (<https://kazanci.com.tr>).

⁵⁰ Y. 5. CD, E. 2015/1731, K. 2019/2131, 18.2.2019 (<https://kazanci.com.tr>).

⁵¹ Y. 5. CD, E. 2017/121, K. 2017/1808, 2.5.2017 (<https://kazanci.com.tr>). Yargıtay’ın genel olarak failerin kontrol yükümlülüklerine aykırı davranışlarını icrai davranış olarak nitelendiğini söylemek mümkündür. Yargıtay’ın kooperatife üye olma şartlarını taşımayan kişilerin üye olarak alınmasını icrai davranışla görevi kötüye kullanma suçu kabul ettiği kararı için bkz. Y. 5. CD, E. 2013/13688, K. 2015/16402, 18.11.2015 (<https://kazanci.com.tr>).

nedenini farklı düzenleyip otopsi yapmadan ölü gömme izni vermesi⁵², tarım arazilerinin olduğundan büyük gösterilip fazladan doğrudan gelir desteği ödenmesine sebep olunması⁵³, hakimın gördüğü davadaki sanıklardan birinin işletmesine gidip konuşması ve uzun tatili oluşacak şekilde yaralanma meydana gelmiş olmasına rağmen tüm sanıkların beraati yönünde oy kullanmış olması⁵⁴, ihale açılması gereken durumlarda faillerin ihale açmadan kişilere haksız yarar sağlamaları⁵⁵ gibi örnekler Yargıtay uygulamasında icrai davranışla görevi kötüye kullanma olarak değerlendirilmişlerdir. Ayrıca doğrudan temin usulüne aykırılık durumunda, doğrudan temin bir ihale usulü olmadığı için faillerin görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırılmaları gerekmektedir.⁵⁶

Görüldüğü üzere, kamu görevlisinin; kendisine idarenin düzenleyici ya da birel işlemlerle usulüne uygun bir şekilde tevdi edilmiş görevi, mevzuattaki usul ve yöntemlere aykırı olarak yapması (yani yapmaması gerekeni yapması) durumunda bu suçun oluşacağını söylemek mümkündür.⁵⁷ Dolayısıyla icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunda fail aktif bir hareketle görevin gereklerine aykırı hareket etmektedir. Bu kapsamda kanunun o görevin yerine getirilmesi için öngördüğü usule uyulmadan görevin yerine getirilmesi de bu suçu oluşturmaya elverişli olduğu gibi; görev yerine getirilirken failin sahip olduğu takdir yetkisinin kamu menfaati güdülerek

⁵² Y. 4. CD, E. 2012/1614, K. 2013/231, 15.1.2013 (<https://kazanci.com.tr>).

⁵³ Y. 5. CD, E. 2018/7798, K. 2018/8763, 8.11.2018 (<https://kazanci.com.tr>).

⁵⁴ Y. C. G. K., E. 2012/4-425, K. 2013/67, 26.2.2013 (<https://kazanci.com.tr>). Bu olayda Yargıtay, hakim olan failin davranışı nedeniyle katılanın mağduriyete uğradığını kabul etmiştir.

⁵⁵ Y. 5. CD, E. 2021/1830, K. 2022/14638, 20.12.2022 (<https://kazanci.com.tr>). Yargıtay burada ihaleye girme olanağı bulunan kişilerin bu olanaklarının ellerinden alınmasını mağduriyet kapsamında değerlendirmiştir. Kanaatimizce, ihale açılması gereken işlerde ihale açmadan kişilere haksız yarar sağlanmasının anti-sosyalizm boyutu görevi kötüye kullanma suçundan daha fazladır. Bu nedenle, ihaleye fesat karıştırma suçunu düzenleyen TCK m. 235'te ihale açılması gereken işlerde ihale açılmadan işin gördürülmesi hususunu da madde kapsamına dahil eden bir düzenlemenin yapılması yerinde olur.

⁵⁶ Y. 5. CD, E. 2021/11745, K. 2022/14345, 8.12.2022 (<https://kazanci.com.tr>). Yargıtay, doğrudan temin usulünde düzenlenmesi gereken ihale onay belgesi ile piyasa araştırma tutanağının düzenlenmemesini ve piyasa araştırması ile ilgili bir görevlendirme yapılmamasını da icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu kapsamında değerlendirmektedir. Bkz. Y. 5. CD, E. 2021/7470, K. 2022/14788, 26.12.2022 (<https://kazanci.com.tr>).

⁵⁷ Zeki Hafızoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Millete ve Devlete Karşı Suçlar*, (Ankara: US-A Yayıncılık, 2016), 82; Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma", 1567.

değil özel menfaat güdülerek kullanılması da suç oluşturmayaya elverişlidir. Zira görevi kötüye kullanma suçunda cezalandırılan, görevin yerine getirilmesi için kamu görevlisine verilen yetkinin kötüye kullanılmasıdır.⁵⁸ Failin, görevin yerine getirilmesi için kendisine tanınan yetkiyi icrai nitelikteki fiillerle kötüye kullandığı her durumda icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun sübuta erdiği kabul edilebilir.

Görevin gereklerine aykırı hareketin ceza hukuku kapsamında mı disiplin hukuku kapsamında mı cezalandırıldığı da önem arz etmektedir. Doktrinde “görevin gereklerine aykırı davranma” ifadesinin kamu görevlisi ile idare arasındaki “memuriyet” ilişkisine aykırı davranışları da kapsayacak derecede geniş yorumlanmaması gerektiği; kamu görevlisinin görevine değil de memuriyete ve meslek etiğine aykırı davranışları gibi kurum hukukuna aykırı davranışları nedeniyle ancak disiplin sorumluluğunun doğabileceği ileri sürülmektedir.⁵⁹ Hemen belirtmemiz gerekir ki, bu davranışların başkaca bir suça vücut vermeleri veya bu davranışlar neticesinde bir zararın doğmaması durumlarında suçun sübuta erdiğinden bahsetmek zaten mümkün olmayacaktır.⁶⁰ Ancak bu şartların gerçekleşmesi durumunda dahi kanaatimizce, salt kurum düzenini bozan ve esasen kurumun iç işleyişiyle ilgili kurallara aykırılık durumunda görevi kötüye kullanma suçunun oluşmayacağı kabulü gerekmektedir.⁶¹ Çünkü disiplin hukukunda asıl olan idarenin iç işleyişinin korunmasıyken, ceza hukuku suçla ihlal edilen kamu düzenini yeniden tesis etmeyi amaçlamaktadır.⁶² Aksi kabul halinde disiplin hukuku bakımından cezalandırılması gereken fiillerin ceza hukuku bakımından da cezalandırılması gibi normun tesis edilme amacını aşan bir sonuca varılmaktadır. Bu düşünceden hareketle, salt kurumun iç işleyişiyle ilgili düzenlemelerin “görev” kapsamında mütalaa edilmemesi gerektiği ileri sürülebilir.

Bu başlık altında özel olarak değinme gereği duyduğumuz bir başka konu ise mahkeme kararlarının yerine getirilmemesidir. Anayasa (AY) m. 138/son uyarınca “*Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.*”

⁵⁸ Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7242.

⁵⁹ Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7240 vd. Kanaatimizce yukarıda idarenin örfi kurallarına ilişkin yer verdiğimiz görüşümüz bu görüşle uyumaktadır.

⁶⁰ Hafizoğulları ve Özen, *Millete ve Devlete Karşı Suçlar*, 82.

⁶¹ Farklı bir bağlamda bu görüşe ultima ratio ilkesini uygulamak suretiyle Tezcan, Erdem ve Önok da ulaşmıştır. Bkz. Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1107, 108. Dipnot.

⁶² Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7240 vd.

AY m. 153/son'da da Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarının “*yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri*” bağlayacağı hüküm altına alınmıştır. Mahkeme kararının uygulanmamasının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) m. 6 ve AY m. 36 bağlamında adil yargılanma hakkı ihlali niteliğinde değerlendirilmesi mümkündür.⁶³

Kanaatimizce, mahkeme kararlarının uygulanmasıyla görevlendirilen kamu görevlilerinin bu kararları uygulamamaları (veya gereği gibi uygulamamaları), kamu görevlilerinin kararın uygulanması için gerekli bütün şartların oluştuğunu bilmeleri koşuluyla, icrai davranışla görevi kötüye kullanma suçunu oluşturacaktır.⁶⁴ Zira fail, gereklerini yerine getirmekle yükümlü olduğu bir mahkeme kararının gereklerini yerine getirmeyerek esasen görevinin gereklerine aykırı hareket etmektedir. Nitekim, katıldığımız görüşe göre, failin görevi gereği yapması gerekeni yapmaması da icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun sübuta ermesi için yeterlidir. Bir kamu görevlisi olan failin, görevi gereği uygulamakla yükümlü olduğu mahkeme kararını hiç veya gereği gibi uygulamaması icrai niteliktedir.

Bir mahkeme kararının gereği gibi uygulanmaması hiç uygulanmamasıyla eşdeğerdir. Aksi takdirde, mahkeme kararlarının gereği gibi uygulanmaması suretiyle işlevsiz hale getirilmeleri tehlikesi doğmaktadır. Uygulamada bu gibi sorunlarla karşılaşmamak ve mahkeme kararlarının uygulanabilirliğini artırmak amacıyla, mahkeme kararını hiç veya gereği gibi uygulamayan kamu görevlisinin ihmali davranışından değil icrai davranışından söz etmenin uygun olacağını düşünmekteyiz.⁶⁵

iii. Kamu Görevlisinin Görevinin Gereklerine Aykırı Hareketinin Bir Kamu Zararı veya Kişiler Yönünden Mağduriyet ya da Haksız Kazanç Doğurması

İcrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçundan söz edebilmek için, yalnızca görevin gereklerine aykırılık teşkil eden bir fiilin

⁶³ AİHM, Hornsby/Yunanistan, B. No:18357/91, 19.3.1997 (<https://hudoc.echr.coe.int/tur>) ; AYM, Hasan Gün Başvurusu, B. No: 2018/9459, 19.11.2020, RG, 17.02.2021, S. 31398.

⁶⁴ Konuyla ilgili bilgi için bkz. Seyfettin Kara, “İdari Yargı Kararlarının Yerine Getirilmesi ve İdari Yargı Kararlarının Yerine Getirilmemesinden Doğan Sorumluluk,” *İdare Hukuku Ve İlimleri Dergisi* 15, sy. 1 (Mayıs 2012): 222 vd.; Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 25-26.

⁶⁵ Bu bakımdan, iptal edilen bir encümen kararı neticesinde ilgili taşınmazın belediye adına tescili için tapu iptal ve tescil davası açmayan failleri ihmal suretiyle görevi kötüye kullanma suçundan sorumlu tutan Yargıtay kararına katılmamaktayız. Karar metni için bkz. Y. 5. CD, E. 2021/7127, K. 2023/10619, 1.11.2023 (<https://kazanci.com.tr>).

bulunması yetmemekte; ayrıca bu fiilin kamu zararına veya kişiler yönünden mağduriyete ya da haksız kazanca sebep olması da aranmaktadır. Bu sebeple suçun, mülga 765 sayılı TCK'nın aksine, zarar suçu olarak düzenlendiğini söylememiz mümkündür.^{66 67}

Doktrinde zararın suçun maddi unsuru mu yoksa objektif cezalandırılabilme şartı mı olduğu noktasında tartışma mevcuttur. Bu unsurun suçun maddi unsurlarından netice mi yoksa objektif cezalandırılabilme şartı mı olduğu meselesinin tespiti son derece önemlidir. Zira failin kastının hangi unsurları kapsamaması gerektiği, suça teşebbüsün mümkün olup olmadığı ve zamanaşımının başlayacağı tarihin belirlenmesi gibi sorunların çözümünde gerçekleşmesi aranan zararın hukuki niteliğinin tespit edilmesi son derece elzemdir.

Doktrinde ileri sürülen görüşlerden bahsetmeden önce cezalandırılabilme şartlarından ve objektif cezalandırılabilme şartından kısaca bahsetmekte fayda vardır. Cezalandırılabilme şartı, “suçun işlenmesinden sonra söz konusu olan ve devletin cezalandırma hak ve yetkisinin kullanılabilmesi ve cezanın uygulanabilmesinin geleceğe ilişkin, kesin olmayan, suçu oluşturan fiilin dışında kalan bir olaya bağlanması” olarak tarif edilmektedir.⁶⁸ Objektif cezalandırılabilme şartı ise fiilin haksızlık teşkil etmesini engellemekte, ancak bu şart meydana gelmedikçe haksızlık teşkil eden fiil suç olarak nitelendirilmemekte ve faile ceza verilmemektedir.^{69 70}

Doktrinde zarar unsurunun suçun objektif cezalandırılabilme şartı olduğunu savunan görüşe göre; suç görevin gereklerine aykırı davranılmasıyla

⁶⁶ Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 11.

⁶⁷ Anglo-Amerikan hukuk sisteminde meydana gelen tehlike veya zarardan ziyade davranışın kendisi önem teşkil etmekte; davranış neticesinde tehlike veya zarar meydana gelmişse bu durum davranışın “ciddiliği” ve “cezalandırılmaya layık olup olmadığı” hususları bakımından değerlendirilmektedir. Birleşik Krallık Temyiz Mahkemesi fiilin ciddiliğini “standartlardan ciddi bir sapma ve bir ihmalkarlıktan öte kamu görevine hakarete varan bir davranış” olarak tarif etmektedir. Konuyla ilgili detaylı bilgi için bkz. Mark Aronson, “Misfeasance In Public Office: A Very Peculiar Tort,” *Melbourne University Law Review* 35 (2011): 17; David Lusty, “Revival of the Common Law Offence of Misconduct in Public Office,” *Criminal Law Journal* 38, sy. 6 (2014): 349.

⁶⁸ Nevzat Toroslu ve Metin Feyzioğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara: Savaş Kitabevi, 2021), 54.

⁶⁹ Özgenç, *Genel Hükümler*, 575.

⁷⁰ Kanaatimizce objektif cezalandırılabilme şartıyla Anglo-Amerikan hukuk sistemindeki davranışın “ciddi” ve “cezalandırılmaya layık” bir davranış olması şartının benzer amaçları gerçekleştirmeye yönelik olduğunu söylemek mümkündür.

birlikte tamamlanır ancak bu suçtan dolayı failin cezalandırılabilmesi için davranışa bağlı olarak bir kamu zararının, kişiler yönünden mağduriyetin ya da haksız kazancın meydana gelmesi gerekir.⁷¹ Bu görüşe göre kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı davranması bir haksızlığa sebebiyet verse de, bu haksızlığın cezalandırılmaya layık olabilmesi için maddede sayılan unsurların meydana gelmesi gerekmektedir.⁷² Doktrinde, sayılan unsurların suçun neticesi mi yoksa objektif cezalandırılabilme şartı mı olduğu hususunun madde metninden açıkça anlaşılamadığı, ancak kanun koyucunun izlediği “cezalandırılabilirliğin alanını daraltma” politikası nedeniyle söz konusu unsurların objektif cezalandırılabilme şartı niteliğinde olduklarının kabul edilmesi gerektiği de ileri sürülmektedir.⁷³ 6086 sayılı Kanunla maddede yapılan değişikliğin gerekçesinde ise söz konusu unsurların objektif cezalandırılabilme şartı olduğu açıkça vurgulanmıştır.⁷⁴ Dolayısıyla madde gerekçesinden kanun koyucunun bu unsurları objektif cezalandırılabilme şartı olarak değerlendirdiği söylenebilir.

Doktrindeki aksi görüşe göre ise sayılan unsurlar suçun neticesi niteliğindedirler.⁷⁵ Bu görüşe göre cezalandırılabilme şartları, bütün unsurlarıyla gerçekleşmiş bir suçtan sonra söz konusu olabildikleri ve suç oluşturan fiilin dışında kalan hususlara ilişkin oldukları için, suçun gerçekleşip gerçekleşmemesi bakımından etkili değildirler. Ancak maddede sayılan unsurlar suça harici unsurlar değildir, aksine, suçun kurucu unsurlarıdır. Bu sebeple maddede sayılan zarar unsurunun suçun neticesi olarak kabul edilmesi gerekmektedir.⁷⁶ Kanaatimizce de zararın fiilden ayrılmasına olanak bulunmamaktadır. Dolayısıyla zararın, suçun neticesi olarak görevi kötüye kullanma suçunun maddi unsuru kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yargıtay, bazı kararlarında zararın suçun neticesi, bazı kararlarında ise objektif cezalandırılabilme şartı olarak yorumlamaktadır. Ancak Yargıtay’ın

⁷¹ Özenç, *Genel Hükümler*, 576; Hafizoğulları ve Özen, *Millete ve Devlete Karşı Suçlar*, 83.

⁷² Koca ve Üzülmüş, *Özel Hükümler*, 1021-1025; Üzülmüş, “Görevi Kötüye Kullanma,” 199; Yokuş Sevük, “Görevi Kötüye Kullanma,” 288.

⁷³ Yokuş Sevük, “Görevi Kötüye Kullanma,” 288.

⁷⁴ Bkz. 6086 sayılı Kanun Gerekçesi.

⁷⁵ Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 11 vd.; Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1106-1114.

⁷⁶ Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 11-12.

yakın tarihli içtihatlarında zararı ağırlıklı olarak objektif cezalandırılabilme şartı olarak yorumladığını görmek mümkündür.⁷⁷

Konuyu derinleştirmek amacıyla maddede sayılan zarar çeşitlerini tek tek ele alarak incelemekte fayda vardır.

➤ Görevin gereklerine aykırı davranışın kamu zararına neden olması

Görevin gereklerine aykırı davranışın kamu zararına neden olması durumunda suçun bütün unsurlarıyla birlikte tamamlandığından söz etmemiz mümkündür. Burada kamu zararından ne anlaşılması gerektiğinin ortaya konulması önemlidir. Madde gerekçesinde kamu zararının ekonomik bir zarar olması gerektiği açıkça vurgulanmıştır. Doktrinde ağırlıklı görüş, kamu zararının ekonomik zarar olması gerektiği yönündedir.⁷⁸ Yargıtay'ın görüşünün de bu yönde olduğunu söylemek mümkündür.⁷⁹

Kamu zararı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanunu m. 71'de tanımlanmıştır.⁸⁰ Yargıtay'ın da kamu zararını belirlerken bu kanunda sayılan kriterlere uygun bir değerlendirme yaptığını söylememiz mümkündür.⁸¹

⁷⁷ Y. 5. CD, E. 2021/9086, K. 2022/6463, 9.6.2022 (<https://kazanci.com.tr>) ; Y. 9. CD, E. 2020/4569, K. 2021/2517, 25.5.2021 (<https://kazanci.com.tr>).

⁷⁸ Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1106-1110-1112; Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 13; Üzülmüş, "Görevi Kötüye Kullanma," 200-201.

⁷⁹ Y. C. G. K., E. 2005/110, K. 2005/159, 6.12.2005 (<https://kazanci.com.tr>). Yargıtay ayrıca zararın kesin bir biçimde saptanmasını aramamakta, miktar saptanamasa dahi rayiç bedellerin aşıldığının anlaşılması halinde de kamu zararının doğduğunu kabul etmektedir. Gerçekten de zararın oluştuğunun yeterli ve rasyonel bir şekilde gerekçelendirilebildiği durumlarda, faili görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırabilmek için zararın miktarının tam olarak tespit edilmesine gerek yoktur. Ancak bu durumun cezanın takdirinde dikkate alınması gerekir.

⁸⁰ Maddenin ilgili ilk iki fıkrası şu şekildedir:

Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,
b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,
c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,
d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,
e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
f) (Mülga: 22/12/2005-5436/10 md.)
g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,
esas alınır.

⁸¹ Y. C. G. K., E. 2014/5-547, K. 2015/426, 1.12.2015 (<https://kazanci.com.tr>).

➤ Kişilerin Mağduriyetine Sebep Olma

Görevin gereklerine aykırı davranışın kişilerin mağduriyetine sebep olması durumunda da görevi kötüye kullanma suçu oluşmaktadır. Bu kapsamda sadece gerçek kişilerin değil, tüzel kişilerin de mağduriyete uğramış olmaları mümkündür.⁸² Kişilerin mağduriyeti, gerek öğretide gerek yargı kararlarında kamu zararından daha geniş olarak anlaşılan bir kavramdır.⁸³ Kişilerin mağduriyeti yönünden yapılan değerlendirmede, kişilerin ekonomik olarak mağduriyete uğramaları beklenmemekte; aksine, kişilerin ekonomik mağduriyetleri dışında kalan kişisel mağduriyetleri de bu suça vücut vermektedir.⁸⁴ Bu bakımdan kişisel mağduriyetin, kişinin herhangi bir çıkarının ihlal edilmesi olarak anlaşılması mümkündür.⁸⁵ Nitekim madde gerekçesinde de mağduriyet kavramının ekonomik olarak uğranılan zarardan daha geniş bir anlama sahip olduğu vurgulanmıştır.

➤ Kişilere Haksız Menfaat Sağlama

Görevi kötüye kullanma suçunun oluşması için aranan seçimlik zarar unsurlarından bir diğeri de görevin gereklerine aykırı hareketin kişilere haksız menfaat sağlamasıdır. Burada da gerçek kişilere haksız menfaat sağlama ile tüzel kişilere haksız menfaat sağlama arasında bir fark yoktur.⁸⁶ Kanunun ilk halinde “haksız kazanç” ifadesi yer alırken bu ifade, 08.12.2010 tarihli 6086 sayılı Kanunun birinci maddesiyle “haksız menfaat” olarak değiştirilmiştir. Menfaat kelimesinin kazanç kelimesinden daha geniş bir anlam ifade etmesi nedeniyle kişilere sağlanan menfaatin ekonomik bir menfaat olma zorunluluğu olmadığı doktrinde ifade edilmektedir.⁸⁷ Ancak menfaatin haksız olması gerekmektedir. Haksız menfaat, kişiye sağlanmaması gereken bir yararın fail tarafından görevin gereklerine aykırı

⁸² Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1108.

⁸³ Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 320; Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1108-1110; Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 12.

⁸⁴ Yargı sisteminde görev yapan kamu görevlilerinin görevi kötüye kullanmaları neticesinde hatalı olarak verilen mahkumiyet kararları kişilerin mağduriyete uğramasına örnek gösterilebilir. ABD’de yargı sistemi içerisinde görev yapan kamu görevlilerinin görevi kötüye kullanmaları neticesinde verilen “hatalı mahkumiyet (wrongful convictions)” kararlarını meslek gruplarına ayırarak inceleyen bir çalışma için bkz. Clayton B. Drummond ve Mai Naito Mills, “Adressing Official Misconduct: Increasing Accountability in Reducing Wrongful Convictions,” *Wrongful Conviction Law Review* 1, sy. 3 (2020): 270-290.

⁸⁵ Üzülmöz, “Görevi Kötüye Kullanma,” 201.

⁸⁶ Zafer, “Görevi Kötüye Kullanma,” 1578-1579.

⁸⁷ Üzülmöz, “Görevi Kötüye Kullanma,” 201-202.

davranılmak suretiyle sağlanması olarak düşünülebilir.⁸⁸ Doktrinde, kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı davranmak suretiyle kişilere kazanç temin edildiği her durumda bu kazancın zaten haksız olacağı da ifade edilmiştir.⁸⁹ İmar planına aykırı olarak inşaat izni verilmesi,⁹⁰ imar planında yeşil alan olarak ayrılan alana lojman yapılmak üzere inşaat izni verilmesi,⁹¹ kişinin devletin sağladığı bir krediden şartlarını taşımamasına rağmen yararlandırılması, kişinin belirli bir göreve atamasının yapılması mümkün olmamasına rağmen atama işleminin yapılması⁹² gibi hususlar kişilere sağlanan haksız menfaate örnek olarak verilebilir.⁹³

b) İhmali Davranışla İşlenen Görevi Kötüye Kullanma Suçu

i. Kamu Görevlisinin İhmal Ettiği ya da Geciktirdiği İşin Görevi ile İlgili Olması

İhmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunda da failin ihmal ettiği ya da geciktirdiği işin görevi ile ilgili olması gerekmektedir.⁹⁴ Failin, görevi ile ilgili olmayan bir işi ihmal ettiğinden ya da geciktirdiğinden bahsedebilmek mümkün değildir.⁹⁵ Bu konuyla ilgili olarak yukarıda icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunda yaptığımız açıklamalar aynen geçerlidir.

ii. Kamu Görevlisinin Görevinin Gereklerini Yapmakta İhmal Göstermesi

İhmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu, görevin gereklerini yapmakta ihmal göstermek ya da görevin gereklerini yapmakta gecikme göstermek olarak iki şekilde işlenebilmektedir. Bu bakımdan suçun (icrai davranışla işlenen halinden farklı olarak) seçimlik hareketli bir suç olduğunu söylememiz mümkündür.⁹⁶

⁸⁸ Üzülmöz, "Görevi Kötüye Kullanma," 202.

⁸⁹ Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 14.

⁹⁰ Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 320.

⁹¹ Y. 5. CD, E. 2015/1731, K. 2019/2131, 18.2.2019 (<https://kazanci.com.tr>).

⁹² Örnekler için bkz. Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1113.

⁹³ Yargıtay, belediyeye usulsüz işçi alımı sonucunda bu işçilere haksız yarar sağlandığı gerekçesiyle somut olayda haksız yarar şartının sağlandığına karar vermiştir. Y. 5. CD, E. 2013/7312, K. 2015/9044, 30.3.2015 (<https://kazanci.com.tr>).

⁹⁴ Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 322; Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1114-1115.

⁹⁵ Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 22; Gökcan, *Görevi Kötüye Kullanma*, 105.

⁹⁶ Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1019.

İhmalin mahiyeti konusu doktrinde tartışmalıdır. Tabiatçı görüşe göre ihmal hiçbir şey yapmamak anlamına gelmez, yapılması gereken yerine başka bir hareket yapılması anlamına gelir. Normatif görüşe göre ise sadece yapılması gerekeni yapmamak ihmale vücut vermez; ihmal, hukuk düzeni tarafından yapılması emredilen hareketlerin yapılmamasıdır.⁹⁷ İhmali davranışla görevi kötüye kullanma suçunda failin görevi gereği yapmakla yükümlü olduğu davranışı yapmaması cezalandırılmaktadır.⁹⁸

İhmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu kapsamında ihmalden bahsedebilmek için failin, görevin gereklerini *hiçbir şekilde* yerine getirmemesi gerekmektedir.⁹⁹ Bu ihtimalde fail, görevi gereği yapması gereken bir işi bilerek ve isteyerek hiçbir şekilde yerine getirmemekte ve bunun sonucunda da kamu zararına, kişilerin mağduriyetine ya da haksız kazanca sebep olmaktadır. Kanımızca görevin yerine getirilmesine rağmen gereği gibi yerine getirilmemesi durumunda, görevin gereği gibi yerine getirilmemesi görevin gereklerine aykırılık teşkil ettiği için, failin sorumluluğu TCK m.257/2'den değil TCK m.257/1'den belirlenmelidir.¹⁰⁰

Yargıtay uygulamasından ihmali davranışla görevi kötüye kullanma suçuna çeşitli örnekler vermek mümkündür. Belediye başkanının kendi maaşına konan haczin ödenmesi için muhasebe müdürüne talimat vermemesi,¹⁰¹ jandarmanın yanında pasaport veya kimliği bulunmayan kişi hakkında karakola bilgi vermemesi ve işlem yapmaması¹⁰², karayolu işinin teknik zorunluluklara uyulmadan yapılması sebebiyle kazaya sebebiyet verilmesi,¹⁰³ muhasebecinin beyannameleri vergi dairesine teslim etmemesi,¹⁰⁴ avukatın dosyanın işlemde kaldırılmamasına sebebiyet vermesi¹⁰⁵

⁹⁷ Açıklanan görüşler ve bunların eleştirisi için bkz. Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 139-140.

⁹⁸ Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7281.

⁹⁹ Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1019-1021; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7282; Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 23; Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma," 1569 vd.

¹⁰⁰ Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1020. Görevin hiç yerine getirilmemesinin yanı sıra gerektiği gibi yerine getirilmemesini de ihmal kapsamında değerlendiren görüş için bkz. Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1114-1117. Esasen bu görüş 765 sayılı Yasa döneminde doktrinde ileri sürülen ve Yargıtay tarafından da benimsenen bir görüştü. Konuyla ilgili detaylı bilgi ve katıldığımız görüş için bkz. Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7282-7283.

¹⁰¹ Y. 5. CD, E. 2013/7361, K. 2015/9033, 30.3.2015 (<https://kazanci.com.tr>).

¹⁰² Y. 5. CD, E. 2021/9450, K. 2022/14786, 23.12.2022 (<https://kazanci.com.tr>).

¹⁰³ Y. 12. CD, E. 2017/7574, K. 2018/215, 10.1.2018 (<https://kazanci.com.tr>).

¹⁰⁴ Y. 5. CD, E. 2014/9756, K. 2017/4626, 1.11.2017 (<https://kazanci.com.tr>).

gibi hususlar Yargıtay uygulamasında ihmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçuna örnek olarak verilebilir.

iii. Kamu Görevlisinin Görevinin Gereklerini Yapmakta Gecikme Göstermesi

İhmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun diğer işleniş biçimi, görevin gereklerini yerine getirmede gecikme göstermektir. Fail tarafından görevin gerekleri yerine getirilmesine rağmen, gecikmeli olarak yerine getiriliyorsa bu durumda *gecikmeden* söz etmek gerekecektir.¹⁰⁶

Gecikmeden söz edebilmek için işin zamanında yerine getirilmemesi gerekmektedir.¹⁰⁷ Burada görevin hangi zaman diliminde yerine getirilmemesi durumunda TCK m.257/2 dahilinde bir gecikmeden söz edileceğinin belirlenmesi, kamu görevlilerinin cezai sorumluluklarının tayin edilmesi bakımından oldukça önemlidir. Bu bakımdan çeşitli ihtimaller düşünmek mümkündür. Görevin yerine getirilmesi gereken zaman, mevzuatta açıkça kararlaştırılmış olabilir. Bu süre kanunla, cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle veya idari düzenlemelerle belirlenebileceği gibi somut olayın özelliklerinden de anlaşılabilir.^{108 109} Süre idarenin düzenleyici işlemleriyle de birel işlemleriyle de tayin edilebilir. Süre amirin emriyle de tayin edilmiş olabilir. Eğer görevin yerine getirilmesi gereken zaman mevzuatta açıkça kararlaştırılmışsa, bu sürenin geçmesiyle birlikte gecikme meydana gelmiş olur. Zira bu ihtimalde kamu görevlisinin görevini yerine getirmesi gereken son tarih mevzuatta açıkça kararlaştırılmış ancak kamu görevlisi görevini yerine getirmemiştir. Kamu görevlisinin, mevzuatta öngörülen sürede işi yerine getirmesi durumunda ihmali ya da gecikmeden söz edilemeyeceği ise açıktır.¹¹⁰

¹⁰⁵ Y. 5. CD, E. 2021/9331, K. 2022/9445, 7.7.2022 (<https://kazanci.com.tr>).

¹⁰⁶ Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 23; Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1019-1021; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7282; Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1114-1117; Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma," 1569 vd.

¹⁰⁷ Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 23; Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1019-1021.

¹⁰⁸ Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 23.

¹⁰⁹ Sürenin somut olaydan çıkarılabilmesi için, görevin yerine getirilmesi gereken zamanın kesin olarak somut olayın özelliklerinden anlaşılabilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Aksi kabul kamu görevlilerinin cezai sorumluluklarını oldukça genişletebileceği için hukuki belirlilik ve hukuki öngörülebilirlik ilkelerine aykırı uygulamalara yol açabilecektir.

¹¹⁰ İzzet Özgenç ve Cumhuriyet Şahin, "Kamu Görevinin Kötüye Kullanılması Suçu Üzerine Düşünceler," *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6, sy. 2 (Haziran 2002): 25 vd.

Mevzuatta öngörülen sürenin düzenleyici nitelikte bir süre olması ya da bürokrasinin iç işleyişindeki yavaşlıklar ve sıkıntılar nedeniyle işin zamanında yerine getirilememesi durumlarında, bürokrasinin iç işleyişinde kamu görevlisine kusur izafe edilemeyecek hallerin varlığı durumunda da kamu görevlisini gecikmeden dolayı sorumlu tutmak mümkün olacak mıdır? Kanaatimizce, mevzuatımızda idare bakımından öngörülen sürelerin çoğunun düzenleyici süre olduğu da göz önünde tutularak, sürenin düzenleyici nitelikte olduğu durumlarda da işin süresinde yerine getirilmemesi diğer şartların da varlığı halinde ihmali davranışla görevi kötüye kullanma suçuna sübut verecektir. Aksi kabul halinde, mevzuattaki düzenleyici sürelerin ve maddedeki *gecikme* fiiline sonuç bağlayan yaptırımın bir anlamı kalmayacaktır. Belirli süre içerisinde işin yerine getirilememesinin, kamu görevlisinin kusurundan kaynaklanmadığı durumlarda ise, cezaların şahsiliği ve şüpheden sanık yararlanır ilkeleri gereğince kamu görevlisini idarenin gecikmesinden sorumlu tutmak mümkün olmamalıdır.

Görevin yerine getirilmesi için mevzuatta herhangi bir süre belirlenmemiş olabilir. Bu ihtimalde doktrinde ve yargı kararlarında, görevin yerine getirilmesi için “makul sürenin” ya da “olağan iş akışının gereklerinin” göz önünde bulundurulması gerektiği gibi ölçütler ileri sürülmektedir.¹¹¹ Buna göre görevin yerine getirilmesi, olağan iş akışı içerisinde makul görülebilecek kadar gecikmişse görevi kötüye kullanma suçunun oluştuğu kabul edilmemektedir.¹¹² Bu bakımdan her somut olayda olağan iş akışında görevin yerine getirilmesinde kamu görevlisinin ihmalinin bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır.¹¹³ ¹¹⁴ Kamu görevlisinin, görevin yerine getirilmesinde olağan iş akışının ötesinde bir gecikme göstermesi durumunda ise cezai sorumluluğunun gündeme gelebileceği açıktır.¹¹⁵

¹¹¹ Üzülmöz, “Görevi Kötüye Kullanma,” 205; Özenç ve Şahin, “Kamu Görevi,” 26; Zafer, “Görevi Kötüye Kullanma,” 1569-1570.

¹¹² Yargıtay somut olayda iş yoğunluğuna dikkat edilmesi gerektiğini içtihat etmektedir. Y. C. G. K., E. 2009/4-204, K. 2010/39, 2.3.2010 (<https://kazanci.com.tr>).

¹¹³ Üzülmöz, “Görevi Kötüye Kullanma,” 205.

¹¹⁴ Yargıtay, sanıkların Cumhuriyet Savcısı olarak görev yaptıkları ilçenin yaz aylarında turizm nedeniyle nüfusunun artması, yeterli sayıda kalem personelinin bulunmaması ve yürürlüğe yeni giren ceza kanunun uygulanmasındaki zorlukları gerekçe göstererek somut olayda ihmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun manevi unsurunun bulunmadığını kabul etmiştir. Bkz. Y. C. G. K., E. 2008/4-267, K. 2009/59, 17.3.2009 (<https://kazanci.com.tr>).

¹¹⁵ Özenç ve Şahin, “Kamu Görevi,” 26

iv. Kamu Görevlisinin Görevinin Gereklerini İhmal Etmesinin Ya Da Geciktirmesinin Bir Kamu Zararına veya Kişiler Yönünden Mağduriyete ya da Haksız Kazanca Sebep Olması

İhmal suretiyle görevi kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için de işlenen davranışın kamu zararına veya kişiler yönünden mağduriyete ya da haksız kazanca sebep olması şarttır. Konuyla ilgili yukarıda yaptığımız açıklamalarımız burası için de geçerlidir.

Bu unsuru suçun neticesi kabul eden görüşe göre suç, görevin gerekleri ihmal edildiğinde ya da gecikmenin gerçekleştiği anda değil; ihmal ya da geciktirme sonucunda kamu zararının, kişilerin mağduriyetinin ya da haksız kazancın doğduğu anda tamamlanmış olur.¹¹⁶ Buna karşılık bu unsuru suçun objektif cezalandırılabilme şartı kabul eden görüşe göre suç, esasen ihmal ya da gecikme davranışlarının sona erdiği anda tamamlanır; ancak bu suçtan dolayı ceza verilebilmesi için ihmal ya da gecikmenin kamu zararına, kişilerin mağduriyetine ya da haksız kazanca sebep olması gerekir.¹¹⁷

B. Manevi Unsur

Görevi kötüye kullanma suçu, ancak kastla işlenebilen bir suçtur, bu suçun taksirli hali kanunda düzenlenmemiştir.¹¹⁸ Bu suç genel kastla işlenebilir, suçun işlenebilmesi için özel kasta gerek yoktur.¹¹⁹ Failin hangi saikle hareket ettiği de önemli değildir.¹²⁰

Failin kastının suçun hangi unsurlarını kapsaması gerektiğinin ortaya konulması şarttır. Failin kastının hangi unsurları kapsaması gerektiği sorunu; davranışın kamu zararına, kişilerin mağduriyetine ya da haksız kazanca yol açması unsurunun suçun neticesi mi yoksa objektif cezalandırılabilme şartı mı olduğu sorununun ele alınış biçimine göre farklılık teşkil etmektedir.

Davranışın kamu zararına, kişilerin mağduriyetine ya da haksız kazanca yol açmasını objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul eden görüşe göre; failin görevin gereklerine aykırı hareket ettiğini ya da görevinin gereklerini yerine getirmede ihmal veya gecikme gösterdiğini bilmesi ve istemesi

¹¹⁶ Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 323; Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1116.

¹¹⁷ Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1021-1026.

¹¹⁸ Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 321; Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 17.

¹¹⁹ Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1117; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Türk Ceza Kanunu*, 7300.

¹²⁰ Üzülmöz, "Görevi Kötüye Kullanma," 203; Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 18-19.

yeterlidir. Failin kastının ayrıca kamu zararını, kişilerin mağduriyetini ya da kişilere haksız kazanç sağlamayı kapsamayı zorunluluğu yoktur Çünkü objektif cezalandırılabilme şartı, suça harici bir şart olup suçun unsurlarından birisi değildir.¹²¹

Davranışın kamu zararına, kişilerin mağduriyetine ya da haksız kazançla yol açmasını suçun neticesi olarak kabul eden görüşe göre ise, failin yalnızca görevin gereklerine bilerek ve isteyerek aykırı hareket etmesi ya da görevin gereklerini yerine getirmede ihmal veya gecikme göstermesi yetmez; failin ayrıca bu davranışının kamu zararına, kişilerin mağduriyetine ya da haksız kazançla sebep olacağını bilmesi ve bunları istemesi gereklidir.¹²² Failin zararın doğacağını bilmemesi veya istememesi durumlarında kastın mevcudiyetinden söz etmek mümkün değildir.¹²³

Doktrinde katıldığımız bu görüşün kabul edilmesi durumunda yalnızca görevin gereklerine bilerek ve isteyerek hareket eden ancak bu davranışı neticesinde kamu zararına, kişilerin mağduriyetine ya da haksız kazançla sebep olacağını bilmeyen ve bunu istemeyen faili cezalandırmak mümkün olmayacaktır. Maddede sayılan zararlardan birinin oluşabileceğini bilmesine ve istemesine rağmen bu zararların oluşmadığı durumlarda ise faili teşebbüs hükümlerine göre sorumlu tutmak mümkün olacaktır.¹²⁴

Kanaatimizce, icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun manevi unsuru, failin görevinin gereklerine bilerek ve isteyerek aykırı davranması ve bu davranışının sonucunda maddede sayılan zararlardan birinin gerçekleşeceğini bilmesi ve istemesidir. İhmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunda ise failin, görevi gereği yapmakla yükümlü olduğu işi bilerek ve isteyerek hiç yerine getirmemesi ya da gecikme göstererek yerine getirmemesi ve bunun sonucunda maddede sayılan zararlardan birinin oluşacağını bilmesi ve istemesi gereklidir. Failin işi geciktirmesi halinde, iş için süre öngörülmüşse bu sürenin geçtiğini bilmesine rağmen işi bilerek ve isteyerek yerine getirmemesi; sürenin öngörülmediği durumlardaysa olağan iş akışı ve makul süre içinde işi yerine getirebilecekken bilerek ve isteyerek yerine getirmemesi gerekmektedir.

¹²¹ Üzülmüş, "Görevi Kötüye Kullanma," 203.

¹²² Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 321; Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1117.

¹²³ Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 25.

¹²⁴ Doktrinde ve uygulamada genel olarak objektif cezalandırılabilme şartı taşıyan suçlara teşebbüsün mümkün olmadığı kabul edilmektedir. Aksi görüş için bkz. Koca ve Üzülmüş, *Özel Hükümler*, 1026.

Bu suç dolaylı kastla da işlenebileceği için, failin neticeyi sadece öngörmüş olması durumunda da failin cezai sorumluluğuna gidilmesi mümkündür.¹²⁵ Ancak dolaylı kastla işlenebilen suçlarda netice kastı belirlediği için, bu ihtimalde failin cezalandırılabilmesi için neticenin gerçekleşmiş olması lazımdır.

Yukarıda sayılan hususlara ek olarak, failin kamu görevlisi sıfatına sahip olduğunu ve görevinin gereklerinin neler olduğunu da bilmesi şarttır. Keza bu hususlar da suçun maddi unsuruna dahil olan hususlardır. Bu sebeple kamu görevlisi sıfatına sahip olduğunu bilmeyen veya görevinin gereklerini bilmeyen failin cezalandırılması mümkün olmayacaktır.

TCK m.30/1-birinci cümle uyarınca “*Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz.*” Bu sebeple suçun maddi unsurlarında hataya düşen kimsenin cezalandırılmaması gerekmektedir. Suçun maddi unsurlarında hata fiile ilişkin olabileceği gibi faillik niteliğine ilişkin de olabilir. Bu kapsamda TCK bağlamında kamu görevlisi sayıldığını bilmeyen, görev gereği yapmakla yükümlü olduğu işi bilmeyen, görevinin gereklerine aykırı hareket ettiğini bilmeyen, görevinin gereklerini ihmal ettiğini ya da geciktirdiğini bilmeyen, tipik davranışının sonucunda maddede sayılan zararlardan birinin oluşacağını bilmeyen kimsenin hatasından yararlanması ve TCK m.30/1 ile izlenen suç siyaseti gereğince cezalandırılmaması gerekmektedir.¹²⁶

VII. HUKUKA UYGUNLUK NEDENLERİ

Görevi kötüye kullanma suçu ile hukuka uygunluk nedenleri istisnai hallerde de olsa bir arada bulunabilirler. Bu suç bakımından amirin emrinden kaynaklanan görevin yerine getirilmesi belli şartlar altında hukuka uygunluk nedeni olabilir.

AY m.137/2 uyarınca “*Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.*” TCK m.24/3’e göre de “*Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.*”

¹²⁵ Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 17.

¹²⁶ Konuyla ilgili detaylı bilgi için bkz. Devrim Güngör, *Ceza Hukukunda Fiil Üzerinde Hata*, (Ankara: Yetkin Yayınları, 2007); ayrıca Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 21.

Yukarıda alıntılanan kanun maddeleri uyarınca, konusu suç teşkil eden emirler bakımından amirin emri hukuka uygunluk nedeni kabul edilmemekte; emrin yerine getirilmesi durumunda konusu suç teşkil eden emri veren amirle birlikte emri yerine getiren memur da müşterek fail olarak cezalandırılmaktadır. Ancak bu durumun istisnası TCK m.24/4'te düzenlenen bağlayıcı gayrimeşru emirlerdir. TCK m.24/4'e göre "*Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hallerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur.*" Bağlayıcı gayrimeşru emirler, genellikle askerlik ve kolluk hizmetleri gibi alanlarda söz konusu olmaktadır. Bu durumlarda, astın üst tarafından verilen emrin meşruiyetini sorgulama olanağı kanunla ortadan kaldırıldığı için, gayrimeşru bağlayıcı emrin doğurduğu sonuçlardan yalnızca emri veren amir sorumlu tutulmaktadır.¹²⁷ Yine de bu durumda dahi astın, verilen emrin şekil şartlarını kontrol etme yükümlülüğü varlığını sürdürmektedir. Şekil şartlarında esaslı bir eksiklik bulunan emrin geçerli bir şekilde hukuk dünyasına getirildiğinden söz edilemeyeceği için; şekil şartlarında esaslı bir eksiklik bulunan gayrimeşru bağlayıcı emri yerine getiren astın emrin sonuçlarından sorumlu tutulması bir zorunluluktur. Bu husus dışında TCK m.24/1-2 gereğince kanunun emrini ya da yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan hukuka uygun bir emri yerini getiren sorumlu tutulamaz. Bu durumlarda fail hukuka uygunluk nedeninden yararlandırılacaktır.

Görevi kötüye kullanma suçunun mağduru ister devlet ister toplumu oluşturan herkes kabul edilsin, bu suç bakımından mağdurun rızasından bahsetmek mümkün değildir.¹²⁸ Bu sebeple mağduriyete uğrayan kişinin fiile rıza göstermesi faili cezai sorumluluktan kurtarmaz.

VIII. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

A. Teşebbüs

Teşebbüs, TCK m.35'te failin "*işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması*" olarak tanımlanmaktadır. Bütün suçlar gibi teşebbüs aşamasında kalan suçlar da maddi unsurdan ve manevi unsurdan

¹²⁷ Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 15-16.

¹²⁸ Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma," 1579; Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 16.

oluşmaktadır. Teşebbüs aşamasında kalan suçların maddi unsurunu pozitif unsur ve negatif unsur olarak ikiye ayırarak incelemek mümkündür. Teşebbüs aşamasında kalan suçların pozitif unsuru, fail tarafından elverişli hareketlerle fiilin icrasına başlanmasıyla; negatif unsur icra hareketlerinin tamamlanmaması ya da sonucun gerçekleşmemesidir.¹²⁹ Teşebbüs aşamasında kalmış suçun manevi unsuru ise, failin suç fiilini işlemeye yönelik elverişli davranışları gerçekleştirme bilinç ve iradesini taşımasıdır.¹³⁰

Görevi kötüye kullanma suçu teşebbüse elverişli bir suçtur.¹³¹ Zarar unsuru suçun neticesi olarak kabul edilecek olursa bu suça zarar oluşana kadar teşebbüs mümkün hale gelecektir.¹³²

Zarar unsurunu objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul eden görüş ise kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır. Doktrindeki baskın görüşe göre, bünyesinde objektif cezalandırılabilme şartı taşıyan suçlara teşebbüs mümkün olmadığı için görevi kötüye kullanma suçuna teşebbüs de mümkün değildir. Bu görüşteki yazarlar objektif cezalandırılabilme şartı gerçekleşmeden fail hiçbir şekilde cezalandırılmayacağı için bu suça teşebbüsün mümkün olmadığını ileri sürmektedirler.¹³³ Doktrindeki aksi görüş, görevi kötüye kullanma suçunda zarar unsurunun netice olarak düzenlenmemesi nedeniyle bu suçun sırf hareket suçu olduğunu, sırf hareket suçlarına da teşebbüsün mümkün olduğundan hareketle bu suça teşebbüsün mümkün olduğunu savunmaktadır. Bu görüşe göre suçun icra hareketlerinin teşebbüs aşamasında kalmasına rağmen zararın meydana gelmesi halinde faili teşebbüs hükümleri uyarınca sorumlu tutmak mümkündür.¹³⁴

Ekleme gerekir ki, her ne kadar görevi kötüye kullanma suçu olası kastla işlenmeye elverişli bir suç tipi olsa da; olası kastta netice kastı belirlediği için, failin olası kastla işleme iradesinde olduğu tipik fiilin

¹²⁹ Toroslu ve Toroslu, *Genel Kısım*, 312-314.

¹³⁰ Toroslu ve Toroslu, *Genel Kısım*, 312.

¹³¹ Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 323; Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1119-1120; Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1026. Doktrinde ihmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun teşebbüse elverişsiz olduğu yönündeki görüş için bkz. Üzülmöz, "Görevi Kötüye Kullanma," 21.

¹³² Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1119-1120; Okuyucu Ergün, "Görevi Kötüye Kullanma," 15.

¹³³ Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen ve Ahmet Caner Yenidünya, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2006), 767.

¹³⁴ Koca ve Üzülmöz, *Özel Hükümler*, 1026.

teşebbüs aşamasında kalması durumunda (netice gerçekleşmediği için) faile ceza verilemeyecektir.¹³⁵

B. İştirak

Yukarıda da değindiğimiz üzere görevi kötüye kullanma suçu, kamu görevlileri tarafından işlenebilen bir özgü suçtur. Kamu görevlisi olmayan kişiler, bu suçun işlenmesine TCK m.40/2 uyarınca ancak azmettiren ya da yardım eden olarak katılabilirler.¹³⁶

C. İçtima

Görevi kötüye kullanma suçu, madde gerekçesinde de belirtildiği üzere genel, tali ve tamamlayıcı nitelikte bir suçtur. Kanunun lafzına da uygun olarak, fiilin başkaca bir suça vücut verdiği durumlarda görevi kötüye kullanma suçunun sübuta erdiğinden söz etmek mümkün olmamaktadır. İşlenen fiilin hem görevi kötüye kullanma suçuna hem de başkaca bir suça vücut vermesi halinde, diğer suçun cezası daha düşük dahi olsa, fail görevi kötüye kullanma suçundan değil diğer suçtan cezalandırılmaktadır.¹³⁷

Yargıtay'ın, işlenen fiilin kabahat teşkil etmesi durumunda da failin görevi kötüye kullanma suçundan değil ilgili kabahat suçundan cezalandırılması gerektiği yönünde kararı mevcuttur.¹³⁸ Kanaatimizce Yargıtay'ın bu kararına katılmak mümkün değildir. Zira görevi kötüye kullanma suçunun oluşması için işlenen fiilin *başkaca bir suça* vücut vermemesi şarttır. Kabahatler ise nitelikleri gereği idari yaptırım oldukları için “suç” olarak vasıflandırılmaları mümkün değildir. Nitekim TCK m. 257’de de failin görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırılması için işlenen fiilin kanunda ayrıca suç olarak tanımlanmaması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla fiilin hem görevi kötüye kullanma suçuna hem de kabahat neviden bir idari yaptırıma vücut vermesi halinde, fail hakkında görevi kötüye kullanma suçundan yaptırım uygulanması gerektiği söylenebilir. Bu durumda 5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 15/3 gereğince faile, ancak görevi kötüye kullanma suçundan yaptırım uygulanamaması halinde ilgili kabahat maddesinden yaptırım uygulanması mümkündür.

¹³⁵ Toroslu ve Toroslu, *Genel Kısım*, 312.

¹³⁶ Koca ve Üzülmüş, *Özel Hükümler*, 1027; Okuyucu Ergün, “Görevi Kötüye Kullanma,” 4.

¹³⁷ Toroslu ve Toroslu, *Genel Kısım*, 318-319.

¹³⁸ Y. 5. CD, E. 2017/2866, K. 2017/5058, 29.11.2017 (<https://kazanci.com.tr>).

Failin, işlediği tek bir fiille hem görevi kötüye kullanma suçuna hem de bir başka suça vücut vermesi halinde; görevi kötüye kullanma suçuyla diğer suç arasındaki ilişkinin fikri içtima mı, asli norm-tali norm ilişkisi mi yoksa özel norm-genel norm ilişkisi mi olduğunu belirlemek de konumuz bakımından önem arz etmektedir. Konunun önemi, diğer suçtan dolayı herhangi bir sebeple fail hakkında cezaya hükmedilememesi durumunda, görevi kötüye kullanma suçundan ceza verilip verilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Fikri içtima TCK m.44'te düzenlenmiştir. Buna göre “işlediği bir fil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.” Fikri içtimadan söz edebilmek için, failin tek bir fiille birden fazla suçu işlemesi gerekmektedir.¹³⁹ Fikri içtima durumunda suçlar bağımsızlığını korudukları için; kovuşturma şartları, zamanaşımı ve af kanunlarının uygulanması gibi hususların her bir suç yönünden ayrı ayrı incelenmesi bir zorunluluktur.¹⁴⁰ Yine, fikri içtimanın varlığı halinde, cezası ağır olan suçtan dolayı ceza verilememesi durumunda (şikayet şartının gerçekleşmemesi vs.) cezası hafif olan suçtan ceza verilmesi de mümkündür.¹⁴¹ Kanaatimizce, fikri içtima durumunda faile en ağır suçtan dolayı ceza verilmesine rağmen görevi kötüye kullanma suçu ile birlikte başka bir suçun işlenmesi halinde fail, cezanın ağırlığına bakılmaksızın diğer suçtan cezalandırıldığı için görevi kötüye kullanma suçu ile diğer suç arasındaki ilişkinin fikri içtima ilişkisi olduğunu kabul etmek mümkün değildir.¹⁴²

Özel normun önceliği ilkesi gereğince, bir fiilin hem genel norma hem de özel norma vücut vermesi durumunda faile özel normun uygulanması gerekmektedir.¹⁴³ Özel norm-genel norm ilişkisinde, genel normda mevcut bulunan bütün unsurlar özel normda da mevcuttur ancak somut olayda genel norma nazaran sahip olduğu bir veya birkaç fazla unsur sebebiyle özel norm uygulama alanı bulmaktadır.¹⁴⁴ Kanaatimizce, tek fiille görevi kötüye kullanma suçu ile başka bir suçun işlenmesi durumunda, failin diğer suçtan cezalandırılması için suçların unsurlarının çakışmasının şart olmaması

¹³⁹ Toroslu ve Toroslu, *Genel Kısım*, 373-377.

¹⁴⁰ Koca ve Üzülmöz, *Genel Hükümler*, 511-530.

¹⁴¹ Toroslu ve Toroslu, *Genel Kısım*, 377.

¹⁴² Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 1120; Toroslu ve Toroslu, *Özel Kısım*, 318-319.

¹⁴³ Koca ve Üzülmöz, *Genel Hükümler*, 531-532; Özgenc, *Genel Hükümler*, 88-96.

¹⁴⁴ Toroslu ve Toroslu, *Genel Kısım*, 92-93.

nedeniyle bu durumda özel normun önceliği ilkesi uygulama alanı bulamamalıdır.

Asli norm-tali norm ilişkisinde ise, özel norm-genel norm ilişkisinin aksine, suçların unsurları birbirleriyle çakışmaz; suçlar yalnızca uygulama alanı bulmak bakımından birbirleriyle yarışır.¹⁴⁵ Tali normdan bahsedebilmek için, bu normun diğer normların uygulanmadığı hallerde başvurulabilen bir norm olması zorunludur.¹⁴⁶ Asli normun kapsamına girmeyen fiillerin, tali norm kapsamında cezalandırılmaları mümkündür.¹⁴⁷ Kanaatimizce tek bir fiille görevi kötüye kullanma suçu ile başka bir suçta vücut verilmesi durumunda, görevi kötüye kullanma suçu ile diğer suç arasında asli norm-tali norm ilişkisi bulunmaktadır.¹⁴⁸ Bu halde görevi kötüye kullanma suçunun unsurları da oluşmuş olsa dahi, kanunun açık lafzı nedeniyle faile diğer suçtan dolayı ceza verilmesi gerekmektedir.

Konuyla ilgili değinilmesi gereken bir diğer nokta da görevi kötüye kullanma suçunda zincirleme suç hükümlerinin uygulama alanı bulup bulamayacağıdır. Suçun mağduru ister devlet/kamu idaresi ister toplumu oluşturan herkes kabul edilsin, bu suç zincirleme bir şekilde işlenmeye elverişlidir. Çünkü TCK m.43/1-son cümle gereğince zincirleme suç hükümleri mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da uygulama alanı bulmaktadırlar. Dolayısıyla görevi kötüye kullanma suçu, bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda birden fazla kez işlenirse fail hakkında bir cezaya hükmedilir ancak bu ceza dörtte birden dörtte üçe kadar arttırılır.¹⁴⁹ Eklemek gerekir ki, görevi kötüye kullanma suçunun mağdurunun Devlet olduğunu kabul ettiğimiz için; bu suçun değişik

¹⁴⁵ Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma," 1558-1559.

¹⁴⁶ Koca ve Üzülmüş, *Genel Hükümler*, 535-536.

¹⁴⁷ Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma," 1559.

¹⁴⁸ Bu yönde doktrindeki katıldığımız görüşler için bkz. Koca ve Üzülmüş, *Özel Hükümler*, 1027; Zafer, "Görevi Kötüye Kullanma," 1558-1559.

¹⁴⁹ Yargıtay, yalnızca icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu bakımından değil ihmalî davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu bakımından da zincirleme suç hükümlerinin uygulanabileceğini kabul etmektedir. Yargıtay'ın ilgili bir kararı için bkz. Y. C. G. K., E. 2018/445, K. 2021/12, 28.01.2021 (<https://kazanci.com.tr>). İlgili kararın incelemesi için bkz. Mehmet Nuri Teke, "Yargıtay Uygulaması Işığında Görevi İhmal Suçunda Zincirleme Suç Hükümlerinin Uygulanabilirliği Sorunu (YCGK, 2018/445 E., 2021/12 K., 28.01.2021)," *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Karar İncelemeleri Dergisi 1*, sy.1-2 Haziran-Aralık 2022 (Şubat 2023): 305-321.

zamanlarda işlenmesi sonucunda farklı kişilerin mağdur olması halinde gerçek içtima uygulanması gerektiğini ileri süren görüşe katılmamaktayız.¹⁵⁰

Failin tek bir fiille birden fazla suça vücut vermesi ve diğer suçtan cezalandırılması halinde, faile görevi kötüye kullanma suçundan ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerekmektedir.¹⁵¹

IX. Yaptırım

TCK m.257/1 gereğince icrai davranışla görevi kötüye kullanma suçunu işleyen fail altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. TCK m.257/2 gereğince ihmalî davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun cezası ise üç aydan bir yıla kadar hapis cezasıdır. Görevi kötüye kullanma suçunun sabit olması halinde sanığa verilecek cezanın; şartlarının oluşması durumunda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına (HAGB), adli para cezasına, hapis cezasının ertelenmesine (TCK m. 51) ya da kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlara çevrilmesi mümkün olduğu gibi hapis cezasının ertelenmesi de mümkündür.

Görevi kötüye kullanma suçundan dolayı hapis cezasına mahkumiyete hükmedilmesi halinde TCK m. 53/1 ve 53/5 uyarınca güvenlik tedbirlerine karar verilmesi de mümkündür. Hemen belirtmek gerekir ki, TCK m. 53/1'de düzenlenen belirli hakları kullanmaktan yoksun bırakma yaptırımı, birçok açıdan TCK m. 53/5'te düzenlenen yasaklamadan farklılık arz etmektedir. Genel olarak belirtmek gerekirse, belirli hakları kullanmaktan yoksun bırakma yaptırımı infaz tamamlanıncaya kadar söz konusu TCK m. 53/5 uyarınca uygulanan güvenlik tedbiri infazın tamamlanmasının ardından başlamaktadır. Yine, beşinci fıkradaki yaptırım ancak maddenin birinci fıkrasında sayılan hak ve yetkilerin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar bakımından uygulanmaktadır ve ancak kötüye kullanılan hak ve yetkiyle ilgili olarak verilmesi gerekmektedir.¹⁵²

Görevi kötüye kullanma suçundan dolayı hapis cezasına mahkum edilen fail hakkında TCK m. 53/1 uyarınca belirli hakları kullanmaktan yoksun bırakma tedbirine hükmedilir. TCK m. 53/5 uyarınca, görevi kötüye

¹⁵⁰ Doktrinde katılmadığımız görüş için bkz. Koca ve Üzülmez, *Özel Hükümler*, 1029.

¹⁵¹ Y. 5. CD, E. 2015/12088, K. 2018/1999, 19.3.2018 (<https://kazanci.com.tr>).

¹⁵² Her iki güvenlik tedbiri arasındaki farklılıkların tartışılarak ortaya konulduğu bir Yargıtay kararı için bkz. Y. C. G. K., E. 2021/5-180, K. 2021/379, 9.9.2021 (<https://kazanci.com.tr>).

kullanma suçunun maddenin birinci fıkrasında sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılarak işlenmesi halinde, ayrıca cezanın infazından sonra işlemek üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilmesi gerekmektedir. Adli para cezasına mahkumiyet halinde ise hükümde belirtilen gün sayısının yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilmelidir. Fıkranın son cümlesi uyarınca hükmün kesinleşmesiyle icraya konan yasaklama ile ilgili süre, adli para cezasının tamamen infazından itibaren işlemeye başlamalıdır.

Yargıtay, belirli hakları kullanmaktan yoksun bırakma tedbiri bakımından cezayı ağırlştırma yasağının (reformatio in peius) uygulanmayacağını kabul ederken TCK m. 53/5'in uygulanmasında cezayı ağırlştırma yasağının uygulanacağını kabul etmektedir.¹⁵³ Kanaatimizce, cezayı ağırlştırma yasağı, cezanın bütün sonuçlarıyla birlikte sanık aleyhine ağırlştırılmamasını amaçladığından, TCK m. 53/1'de düzenlenen güvenlik tedbirleri bakımından da cezayı ağırlştırma yasağının tam olarak uygulanması yerinde olacaktır.¹⁵⁴

X. SONUÇ

Görevi kötüye kullanma suçu, 5237 sayılı TCK'da mülga Kanundan farklı şekilde düzenlenmiştir. Mülga kanunun aksine, suçun hem icrai davranışla hem ihmali davranışla işlenen hali aynı maddede tek bir suç olarak düzenlendiği için, işbu çalışma kapsamında olarak icrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçu ve ihmali davranışla işlenen görevi kötüye kullanma şeklinde terminolojik bir ayrıma gidilmiştir.

TCK m. 6/1-c'de tanımlanan kamu görevlisi kavramı, sınırları oldukça belirsiz olduğu için eleştirilmektedir. Kamu görevlisi kavramının dar yorumlanmaması halinde faillik sıfatı son derece belirsiz hale gelecektir. Bu durum, bireylerin hukuki güvenlik haklarını ihlal etme riskini taşımaktadır. Kanaatimizce tüzel kişiler ve bu kapsamda devlet tüzel kişisi de mağdur olabilecekleri için, suçun mağduru toplum değil devlettir. Suçun

¹⁵³ Y. C. G. K., E. 2021/5-180, K. 2021/379, 9.9.2021 (<https://kazanci.com.tr>).

¹⁵⁴ Bu yönde katıldığımız görüş için bkz. Sami Selçuk, *Yaptırım (Cezayı) ve Sonuçlarını Ağırlştıramama Kuralı ve Ülkemizdeki Düzenlemeye Ve Uygulamaya Eleştirel Bir Yaklaşım*, (Ankara: Yetkin Yayınları, 2012), 48-49.

işlenmesiyle hukuki menfaatleri ihlal edilenler, suçtan zarar gören sıfatını haizdirler.

Görevi kötüye kullanma suçunun oluşması için failin görevin gereklerine aykırı hareket etmesi ya da görevin gereklerini ihmal etmesi lazımdır. Ancak “görevin” kapsamının sınırları açık bir şekilde belirlenmemesi halinde “görev” kavramı sınırları belirsiz bir hale gelip adeta açık ceza normuna dönüşmektedir. Bu kapsamda salt kurumun iç işleyişiyle ilgili düzenlemeler “görev” kapsamında mütalaa edilmemelidir.

İcrai davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun oluşması için failin yapmaması gerekeni yapması veya yapması gerekeni yapmaması ve bunun neticesinde kamu zararına, kişilerin mağduriyetine ya da haksız kazançta sebep olunması gerekmektedir. Kamu zararından maddi zararın anlaşılması uygun olsa da kişilerin mağduriyeti geniş yorumlanmalı ve manevi zararlar da bu kapsamda mütalaa edilmelidir. Zarar unsuru, objektif cezalandırılabilirlik şartı olarak değil suçun neticesi olarak değerlendirilmelidir.

İhmalî davranışla işlenen görevi kötüye kullanma suçunun sübutu için failin yapması gerekeni hiçbir şekilde yapmaması veya geç yapması ve bunun neticesinde kanunda sayılan zarar unsurlarından birinin gerçekleşmesi gerekmektedir. Gecikmeden söz edebilmek için, işin mevzuat gereğince belirlenen süreden sonra yapılması; böyle bir süre belirlenmemişse o işin yapılması için somut olay özelinde belirlenen makul sürenin geçmesinden sonra yapılması yeterlidir.

Görevi kötüye kullanma suçu ancak kasten işlenebilen bir suçtur. Failin kastının suçun neticesini de kapsamaması gerekmektedir. Suçun maddi unsurları ya da faillik sıfatında esaslı hataya düşen failin bu hatasından yararlandırılması uygun olacaktır.

Görevi kötüye kullanma suçu teşebbüse elverişli bir suçtur. Zarar unsuru gerçekleşene kadar bu suçta teşebbüs mümkündür. Faillik sıfatını taşımayan şeriklerin suçta azmettiren veya yardım eden olarak iştirak etmeleri mümkündür. Tek bir fiille görevi kötüye kullanma suçu ile başka bir suçta vücut verilmesi durumunda, görevi kötüye kullanma suçu ile diğer suç arasında asli norm-tali norm ilişkisi bulunmaktadır. Fail hakkında mahkumiyet hükmüne ek olarak güvenlik tedbirlerine hükmedilmesi de mümkündür. Ancak kanun yolları aşamasında cezayı ağırlaştırma yasağının güvenlik tedbirleri bakımından da tam olarak uygulanması yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akhtar, Zia. "Misfeasance, Criminal Negligence, and Official Liability." *Tort Trial & Insurance Practice Law Journal* 55, sy. 3 (2020): 533-556.
- Aronson, Mark. "Misfeasance In Public Office: A Very Peculiar Tort." *Melbourne University Law Review* 35, (2011): 1-51.
- Artuk, Mehmet Emin, Ahmet Gökçen ve Ahmet Caner Yenidünya. *5237 Sayılı Yeni TCK'ya Göre Hazırlanmış Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2006.
- Artuk, Mehmet Emin, Ahmet Gökçen ve Ahmet Caner Yenidünya. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2006.
- Drummond, Clayton B. ve Mai Naito Mills. "Adressing Official Misconduct: Increasing Accountability in Reducing Wrongful Convictions." *Wrongful Conviction Law Review* 1, sy. 3 (2020): 270-290.
- Eрман, Sahir. "Ceza Takibat ve Tatbikatında Memur." *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi* 2, sy.3, (1947): 235-276.
- Gökcan, Hasan Tahsin. *Görevi Kötüye Kullanma, Zimmet, Banka Zimmeti, İrtikap, Rüşvet Suçları ve Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar (5237 sayılı TCK m. 247-266)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008.
- Güngör, Devrim. *Ceza Hukukunda Fiil Üzerinde Hata*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2007.
- Hafizoğulları, Zeki ve Muharrem Özen. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: US-A Yayıncılık, 2016.
- Hafizoğulları, Zeki ve Muharrem Özen. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Millete ve Devlete Karşı Suçlar (Millete ve Devlete Karşı Suçlar)*. Ankara: US-A Yayıncılık, 2016.
- Kara, Seyfettin. "İdari Yargı Kararlarının Yerine Getirilmesi Ve İdari Yargı Kararlarının Yerine Getirilmemesinden Doğan Sorumluluk." *İdare Hukuku Ve İlimleri Dergisi* 15, sy. 1 (Mayıs 2012): 211-31.
- Katoğlu, Tuğrul. "Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları." *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 61, sy. 2 (Haziran 2012): 657-693.
- Koca, Mahmut ve İlhan Üzülmöz. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Koca, Mahmut ve İlhan Üzülmöz. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Lusty, David. "Revival of the Common Law Offence of Misconduct in Public Office." *Criminal Law Journal* 38, sy. 6 (2014): 337-363.
- Mok, Wynne, Valerie Fung ve Catherine Leung. "Hong Kong: Revisiting the Offence of Misconduct in Public Office." *In Business Ethics and AntiCorruption:Asia Pacific Insights, Norton Rose Fulbright*, sy. 8 (Ocak 2016): 14-16.
- Okuyucu Ergün, Güneş. "Görevi Kötüye Kullanma Suçu." *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, sy.82, (2009): 1-31.
- Okuyucu Ergün, Güneş. *Türk Ceza Kanununda Zimmet Suçu*. Ankara: Çakmak Yayınevi. 2008.

- Önok, Rifat Murat. “Uluslararası Boyutuyla İşkence Suçu.” Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2005.
- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012.
- Özgenç, İzzet ve Cumhuriyet Şahin. “Kamu Görevinin Kötüye Kullanılması Suçu Üzerine Düşünceler.” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6, sy. 2 (Haziran 2002).
- Selçuk, Sami. *Yaptırımı (Cezayı) ve Sonuçlarını Ağırlaştırılmama Kuralı ve Ülkemizdeki Düzenlemeye Ve Uygulamaya Eleştirel Bir Yaklaşım*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2012.
- Soyaslan, Doğan. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2005.
- Teke, Mehmet Nuri. “Yargıtay Uygulaması Işığında Görevi İhmal Suçunda Zincirleme Suç Hükümlerinin Uygulanabilirliği Sorunu (YCGK, 2018/445 E., 2021/12 K., 28.01.2021).” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Karar İncelemeleri Dergisi* 1, sy.1-2 Haziran-Aralık 2022 (Şubat 2023): 305-322.
- Tezcan, Durmuş, Mustafa Ruhan Erdem ve Rifat Murat Önok. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Toroslu, Nevzat ve Metin Feyzioğlu. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Savaş Kitabevi, 2021.
- Toroslu, Nevzat ve Haluk Toroslu. *Ceza Hukuku Genel Kısım*. Ankara: Savaş Kitabevi, 2021.
- Toroslu, Nevzat ve Haluk Toroslu. *Ceza Hukuku Özel Kısım*. Ankara: Savaş Kitabevi, 2021.
- Ünal, Osman Gazi, “Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun, E.2021/43, K.2021/287 Sayılı Ve 17.06.2021 Tarihli Kararının Değerlendirilmesi: Avukatın Kamu Görevlisi Olarak Görülmesi Meselesi Üzerine Bir İnceleme.” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Karar İncelemeleri Dergisi* 1, sy.1-2 Haziran-Aralık 2022 (Şubat 2023): 63-100.
- Üzülmez, İlhan. “Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK M. 257).” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 16, sy. 1 (Ocak 2012): 191-216.
- Yaşar, Osman, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç. *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Cilt VI*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2010.
- Yokuş Sevik, Handan. “Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK M. 257).” *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 23, sy. 39 (Aralık 2018): 257-316.
- Zafer, Hamide. “Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK m. 257).” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 25, sy.2, (Aralık 2019): 1557-1587.

